

NAŠ GLAS

hp DROGA
PREHRAMBENA INDUSTRIJA n.s.o. PORTOROŽ

20. IV 1983
INTERNA IZDAJA

• Naš glas • izdaja delovna organizacija HP Droga, Portorož. List urejuje uredniški odbor skladno s predpisi. Predsednica uredniškega odbora Majda VLAČIČ. Odgovorna in glavna urednica Albina ŠKAPIN. Tiska ZGP Primorski tisk, TOZD Tiskarna Jadran 1982, v nakladi 2500 izvodov. List dobijo člani kolektiva brezplačno.

LETO XXV.

PORTOROŽ, MAREC 1983

11434
ŠTEVILKA 1

NEIZKORIŠČENO BOGASTVO

TOZD SOLINE kot edini proizvajalec soli v Sloveniji še zdaleč ne more pokriti potreb po tem življenjsko važnem proizvodu na tako široko organiziranem prodajnem področju kot ga ima HP »DROGA«.

V TOZD SOLINE proizvedemo oziroma predelamo toliko soli, da pokrijemo le 40 odstotkov slovenskih ali 3 odstotke jugoslovanskih potreb. Ker je gradnja tovarne soli, zaradi hude energetske krize, prenešana na naslednje srednjeročno obdobje, si naša TOZD prizadeva povečati proizvodnjo z urejanjem, dograditvijo in boljšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet. Potrebno je sanirati in ojačati obrambne nasipe, poskušati plastificirati ali celo pokriti fonde, ki so za časa svetovnega naftnega buma in prepričanja o gradnji tovarne bili precej zapuščen tako, da je pridobivanje soli na klasičen način iz leta v leto upadalo. Preteklo leto je bilo prvo, v katerem je proizvodnja, zaradi ugodnejših vremenskih razmer in nekoliko boljšega nagrajevanja proizvodnih delavcev, narasla, in sicer za 40 odstotkov.

Predelava soli v skladišču Fizine je desetletja potekala ročno. Zadnja leta smo počasi dobavljali pakirne stroje. Sedaj so nasto-

pili pogoji, da predelavo, oplemenitenje, pakiranje in odpremo soli posodobimo ter kapacitete bistveno povečamo. Delovni pogoji in neurejenih in mrzlih prostorih so za današnje čase nemogoči. Za ureditev prostorov so že izločena finančna sredstva, izdelani projekti, izdana odločba o prigrasitvi del od Komiteja za družbeno planiranje SO Piran ter sklenjena pogodba s SGP »Gorica«, o izvajanju del. V oddelku C skladišča Fizine, bo urejeno 500 m² prostora za mletje, oplemenitenje in pakiranje morske soli ter 500 m² površine za shranjevanje embalaže in gotovih izdelkov.

Naslednja nekoliko večja investicija, ki jo bomo zgradili v tem letu, je pomol pri skladišču Fizine, za raztovor morske soli in za turistično-potniški promet. Investicijski program za pomol je bil izdelan sredi preteklega leta. Za gradnjo pomola sta najprej dala soglasje oba zbora SO Piran, investicijski program je nato obravnavala Temeljna banka in o njem dala pozitivno mnenje. Izredno visoko oceno o rentabilnosti in družbenoekonomski upravičenosti investicije je dala tudi Medobčinska gospodarska zbornica v Kopru.

Dobili smo soglasje regionalne komisije za investicije pri SDK

Podružnica Portorož in izločili finančna sredstva. Pridobili smo gradbeno dovoljenje pri Komiteju za družbeno planiranje SO Piran ter sklenili pogodbo o delu z izvajalskimi organizacijami. Stari leseni pomol, ki ga je močno porušilo neurje leta 1969, bo nadomestil novi pomol v armiranobetonski izvedbi, ki sta ga sprojektirala Komunalno podjetje — Inženiring Piran in Gradis — Inženiring Maribor, upoštevajoč funkcionalno-estetske lastnosti prostora, v katerem bo zgrajen.

Zgraditev pomola in ureditev predelave soli na sodoben način, nam omogoča trikratno povečanje prodaje na domačem trgu, z razvojem novih proizvodov pa prodor na srednjeevropski trg. Obalna cesta bo razbremenjena za cca 3.000 kamionskih prevozov na leto s tem, da bomo sol budi pri nas proizvedeno, iz domačih morskih solin dobavljeno ali uvoženo, spravili z dragega cestnega prevoza na morski prevoz, ki je energetsko gledano desetkrat cenejši.

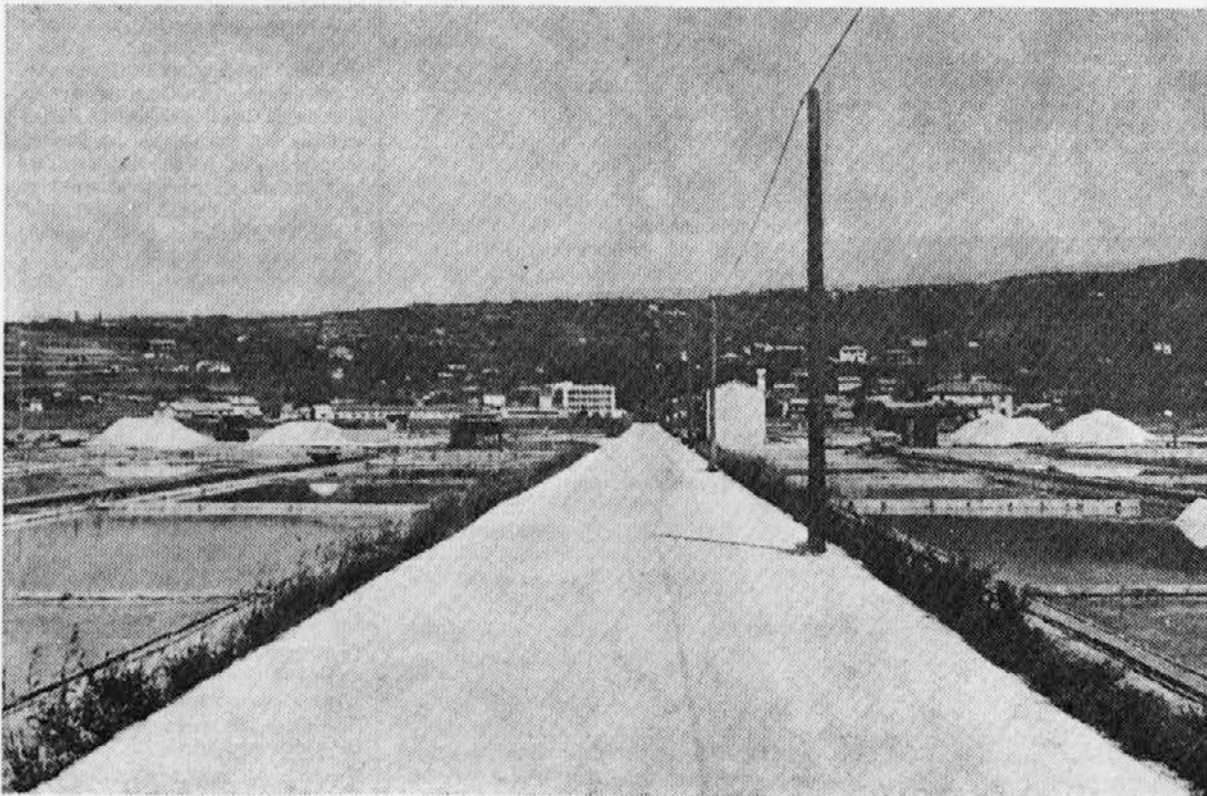
V poletnih mesecih bo pomol služil samo za potniški promet. Do sedaj Portorož ni bil registriran za pristajanje večjih ladij turističnega križarjenja po Sredozemlju, kot sta to že Benetke in Dubrovnik. Zato smo v dogovoru z občinskimi strukturami

naložili projektantom in gradbenikom nalogo, da zgradijo objekt, ki bo omogočil pristajanje ladjam s 400 do 600 potniki.

Na Leri in Fontanižah imamo ob zreduciranem številu delavcev izredno velike težave, na področju vzdrževanja praktično celotne Sečoveljske doline, ki obsega 680 hektarjev razvojno zanimivih površin. Za celotno območje Sečoveljskega zaliva so izdelani idejni projekti razvoja, vendar je pot od idejnih načrtov preko izvedbenih načrtov, soglasij vseh družbenih struktur o družbeno-ekonomski upravičenosti gradnje in zaprtja finančne konstrukcije, izredno trda, za domače znanstvene institucije, projektne organizacije, izvedbena podjetja in za nas. Kljub strogemu omejevanju gradnje investicijskih objektov ob današnji svetovni krizi upamo, da bo družba v naslednjih letih podprla razvoj sicer prioritarnih panog na tem območju. Že v tem letu bomo s pomočjo razvojnega oddelka HP DROGE in tehnološkega sektorja SMELT Ljubljana izdelali polindustrijsko napravo za pridobivanje magnezijevega subkarbonata, kar bo pravzaprav začetek pridobivanja cenjenih sestavin iz morja, katero poleg morske hrane vsebuje sestavine Natrija, Kalija, Litija, Magnezija, Broma, Joda in ostalih kemijskih elementov tako, da eksploatacija pridobivanja le-teh poceni pridobivanje morske soli na industrijski način. Koncem prejšnjega leta je HP »DROGA« dogradila in opremila prostore v Seči, v katere se je preselil tudi razvojni oddelek, ki je bil do sedaj lokacijsko raztresen v Izoli, Portorožu in Seči. Sedaj je tako rekoč idealno lociran za delo na področju razvoja Sečoveljske doline in s tem tudi naše TOZD. V tem in naslednjih letih čakajo »DROGIN« razvoj, SMELT, Kemični inštitut »BORIS KIDRIČ«, ostale znanstvene institucije in seveda vse nas odgovorne težke naloge za realizacijo zastavljenih razvojnih ciljev. Da lažje dojamemo razvojne možnosti tega območja naj ne bo odveč, če še enkrat citiramo rezultate kvantitativne analize, ki sta jo leta 1922 izdelala profesor Luigi in prof. Tarugi na Kemičnem inštitutu Univerze v Pisi:

»Iz podatkov, ki so jih dale kemične analize, sklepamo, da je portoroška solnica po svojih sestavinah popolnoma različna od drugih solnic...«

»Količina broma je vsekakor izredno visoka in se v tem ne

Sezona soli

PROBLEMATIKA RIBOLOVA IN PREDELAVE RIB TER RAZVOJNI PROGRAMI

Dejavnost ribištva je organizirana v treh TOZD delovne organizacije HP DROGA Portorož, in sicer v TOZD Riba — ulov rib-TOZD Delamaris — priprava, dodelava in predelava rib ter TOZD Blagovni promet — organizacija prevzema, odkupa in plasmaja sveže, zmrznjene in predelane ribe na debelo in drobno.

TOZD Riba posluje že vrsto let z negativnim poslovnim rezultatom, razen v letu 1981, ko so bili skoraj izredni pogoji za ribolov s plivarico.

V letu 1978 je bil sprejet in širše družbeno verificiran, tako na nivoju občine, obale kot republike, sanacijski program, ki je predvideval investicijo v šest novih ladij na osnovi tehnologije »lebede keče« in odpravo izgube do konca leta 1983.

Večanje produktivnosti na obstoječih ladjah, na način iz pred-

hodnih let, ko se je z modernizacijo povečal ulov od 70 do 80 ton po ladji na leto na 200 do 250 ton po ladji na leto, z istočasnim zmanjšanjem posadk z 12 na 7—8 članov, ni bilo več možno. Tehnologija ladij plivaric je bila striktno vezana na ribolovno sezono, koledarske pogoje ter v veliki meri odvisna od vremenskih razmer.

Proizvodnja ribjih konzerv »Delamarisa« je potrebovala vse več rib, istočasno pa so se pojavili problemi pri uvozu po-

trebne ribe (skuše, tuna). Vse to je pogojevalo prehod na novo tehnologijo, ki močno reducira vpliv sezone, lovniš področij in klimatskih pogojev in omogoča skoraj kontinuiran ulov skozi celo leto. Prav tako se poveča količina ulova po ladji cca. 5-krat in tudi strukturo ulova je možno do neke mere usmerjati.

Dileme glede realizacije teh programov, tako ribolova, kot predelave so bile odpravljene s sanacijskim programom DO Delamaris v letu 1978. Od vsega opredeljenega se je začela realizirati le nabava novih ladij, najprej prototipov, nato pa novega programa. Program naj bi bil realiziran do konca leta 1981. V predvidenem roku sta bili nabavljeni le dve ladji, drugi dve ladji sta prispeli sredi leta 1982, zadnji dve pa naj bi prispeli v začetku leta 1983.

Skoraj dveletna zamuda je vplivala na količino ulova, s tem pa na dohodek. Obveznosti, predvsem kreditne pa potekajo po dinamiki, definirani v programu (glede na takrat zaključeno finančno konstrukcijo) za šest ladij skupaj.

Investicijski program je predvideval kredite z odplačilom v 10—15 letih, s poprečno 6-odstotno obrestno mero. Vendar so programsko dogovorjena sredstva odpadla in potrebno je bilo najeti neugodne komercialne kredite zavarovalne skupnosti in inozemski kredit, ki je stalno izpostavljen tudi vplivom devalvacije. Delež obresti od kreditov se je v strukturi bruto dohodka povečal od 19,7 v letu 1981 na 30,5 o letu 1982.

Na poslovanje v letu 1982 so vplivale tudi izredno slabe ribolovne razmere.

Če primerjamo nekatere značilnosti panog ribištva pri nas in v drugih republikah, opazimo, da je stanje investicij bistveno različno — predvsem republika Hrvaška nas za več let prehiteva v investicijah v predelovalno industrijo (Adria, Mirna Mardešič), medtem ko so vse do pred kratkim dokaj zanemarjali razvoj ribolovne flote. Zanimivo je tudi to, da je pri hrvaških DO posebno še v letošnjem letu kljub splošni jugoslovanski politiki usmerjanja v izvoz opaziti ob zmanjšanem fizičnem obsegu proizvodnje trend povečanja prodaje na domačem trgu, seveda na račun izvoza. Temu primerno je tudi finančni efekt poslovanja boljši kot pri nas, ne smemo pa seveda pozabiti, da je tudi obremenitev dohodka z družbenimi obveznostmi na Hrvaškem bistveno nižja kot pri nas (obv. iz doh.) doh.: Hrvaška 1 : 3, Slovenija 1 : 1,9.

Predelava rib, ki jo opravlja TOZD Delamaris ima v Izoli že več kot stoletno tradicijo. Ta tradicija in dognanja v svetu omogočajo, da je TOZD dobro usmerjena z zadostno tehnologijo predelave rib in je sposobna z ustreznimi kadri to tehnologijo še nadalje razvijati.

V letih od 1951 do 1981 se je proizvodnja rib, tako po asortimanu, kot po količinah zelo povečevala, in sicer od 580 ton v letu 1951 do 5555 ton v letu 1981. V zadnjih šestih letih se je število delavcev, zaposlenih direktno v predelavi rib gibalo od 400 do 500. Za prejšnja leta podatki niso zanesljivi.

Obstaja le okvirni podatek, da je leta 1960 delalo v predelavi rib cca. 1000 delavcev.

Dejstvo je, da je v preteklih 30 letih izredno porasla produktivnost, predvsem zaradi uvajanja sodobne tehnologije v proizvodnjo. Žal pa smo v zadnjih desetih letih začeli zaostajati in temu primerno je tudi produktivnost relativno počasneje naraščala.

Osnovni problem je predvsem v posodobitvi tehnološke opreme, ki pa je v obstoječe prostore, zaradi njihove prostorske in higienske neprimernosti, ne moremo vključiti. Zato smo pristopili k izdelavi sanacijsko investicijskega programa za modernizacijo proizvodnje in povečanje izvoza ribjih izdelkov, ki je dosegel vrednost cca. 768 mio dinarjev.

Investicijski program modernizacije drobne plave ribe in povečanje izvoza ribjih izdelkov predvideva povečanje proizvodnje ribjih izdelkov od sedanjih

NEIZKORIŠČENO BOGASTVO

(Nadaljevanje s 1. str.)

more z njo meriti nobena analizirana solnica...«

»Znatna je tudi količina magnezija, ki daleč prekaša v tem vse slične vode, posebno one iz vrečev...«

»Portoroška solnica ima, zahvaljujoč se velikim količinam navedenih elementov, pomembno zdravilno moč, ki je znana že stoletja...«

»Poleg blažilnega dejstva natrijevega klorida in rikonstituentnega dejstva joda, ima Portoroška solnica tudi pomirjajoč učinek vsled broma in magnezija, ki ju vsebuje v mnogo večji količini kot slične sorodne vode...«

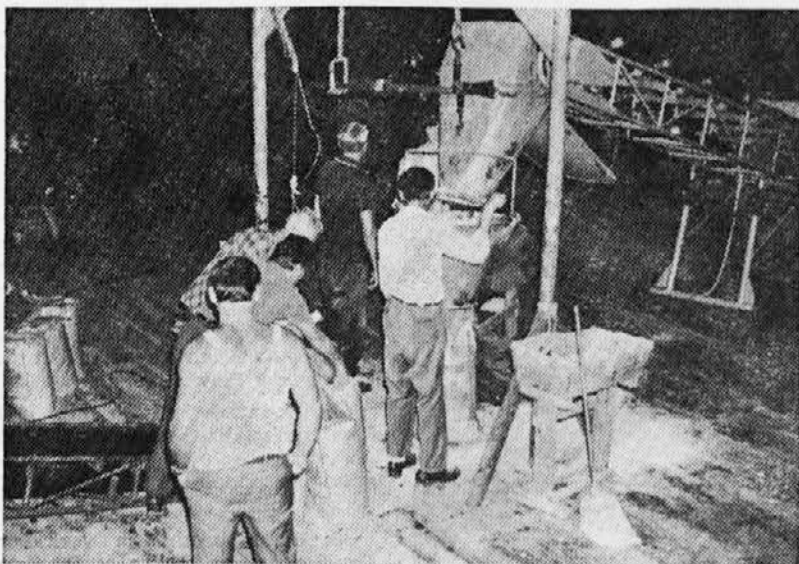
»Odsotnost dražečih soli in sličnih substanc dovoli uporabo solnice tudi v akutnih procesih, medtem ko isto ni možno pri drugih slanah bromo-jodovih vodah.«

Skratka, neomejene so razvojne možnosti Sečoveljskih solin od dokazanih zdravilnih učinkov na ginekoloških, pediatričnih, otorinolaringoloških, dermatološko-veneroloških, obolenj interne medicine do pridobivanja poleg morske soli in hrane še celo vr-

sto sestavin, ki jih domača kemična in farmacevtska industrija za drage devize uvaža. Vse to je upoštevano v turističnem in agroživljskem kompleksu idejnega projekta dolgoročnega razvoja tega območja, ki je do sedaj bilo nekoliko zapostavljeno, vendar je po vsem sodeč prišlo na vrsto predvsem v »DROGI« pa tudi v širši družbeni skupnosti.

Delavnice na Leri, mehanična, mizarska in zidarska so ostale z majhnim številom delavcev, vendar se ti zavedajo, da jih v tem letu poleg rednega vzdrževanja čaka veliko več dela kot sicer. Dogovorili smo se, da čim več del v zvezi z ureditvijo predelave soli, polindustrijsko napravo za pridobivanje Mg-subkarbonata in v zvezi s strojnimi deli pomola, naredimo sami in s tem zmanjšamo stroške. Računali pa smo tudi na dejstvo, da upravljalec strojev, opreme in naprav, najbolje spozna tehnologijo, če pri montaži in zagonu naprav sodeluje sam. Tudi tega se delavci dobro zavedajo in so zato sklenili, da bodo vložili vse moči pri izvrševanju zastavljenih nalog.

Milovan Vulič

Pakiranje v vreče

Prispeli sta IRIS I in IRIS II

10. 2. 1983 sta ob 15.30 prispeli v Izolo novi ribiški ladji IRIS I in IRIS II. Z njima se je zaključila prva faza obnove ribiškega ladjevja TOZD RIBE. Ladji sta bili izdelani z enoletno zamudo v ladjedelnici Greben v Velji Luki.

IRISA se v glavnem ne razlikujeta od predhodno prejetih dveh ladij DELAMARIS I in II. Na njiju je le nekaj izboljšav, ki bodo olajšale delo ribičem. Njuna nosilnost je po 115 BRT, imata 2 agregata (DELAMARISA po enega), višje dvigalo za mreže, dvigalo za spravlanje rib v ladijske skladiščne prostore in še nekaj drugih izboljšav. Stationirani bosta v Novem Gradu. Na vsaki izmed njiju bo 9 ribičev. To sta posadki ladij Knežak in Zlatoperka.

Kaj ladji predstavljata za TOZD oz. DO HP »DROGA« ni težko presoditi. Povečala se bo količina ulova, s tem dohodek, predvsem pa izboljšali se bodo pogoji dela ribičem.

V kratem pa mislijo v TOZD še preurediti 4 ribiške ladje za globinski ulov. Tako jih bodo lahko uporabljali v dva namena: za ulov s plivarico in globinski ulov.

M. V.

6.766 ton na 11.364 ton v letu 1986, t.j. za 4.598 ton ali za okrog 60 odstotkov. Od sedanje proizvodnje izvozimo 3.052 ton, v letu 1986 pa bomo predvidoma izvozili 6.803 ton, kar predstavlja povečanje za 3.756 ton oziroma 107 odstotkov. Vrednost izvoza se bo povečala v primerjavi s sedanjim za 153 odstotkov.

Pri tej investiciji ne gre za formiranje novega proizvodnega programa, kjer bi morali šele z raziskavami iskat ekonomsko upravičenost in tržišče, temveč za razširitev kapacitet za že uveljavljene proizvode, ki so že več desetletij poznani na svetovnem trgu in doma.

Izvoz na konvertibilna področja bi znašal tretje leto po investiciji 52 odstotkov celotnega prihodka s tem, da se bo devizni priliv več kot podvojil, medtem ko bo devizni odliv ostal na sedanjem nivoju. Slednje bomo dosegli s tem, da bomo embalažo iz bele pločevine pretežno nadomestili z domačo aluminijasto in skušo iz uvoza z domačo drobno plavo ribo.

Produktivnost se bo močno povečala, saj bo pri 60-odstotni večji fizični proizvodnji ostalo šte-

vilo delavcev nespremenjeno, kar bomo dosegli predvsem z večjo avtomatizacijo in povezanostjo tehnoloških linij.

Vrednost investicije po eskalirani vrednosti bo znašala predvidoma 768.647.000 din. Od tega bomo vložili v osnovna sredstva 633.462.000 din, v obratna sredstva 66.061.000 din in druga potrebna sredstva 69.124.000 din. Delež gradbenih del je sorazmerno velik z ozirom na to, da se dve novi hale gradita na obstoječi lokaciji, kjer je bilo potrebno predhodno porušiti dotrajane objekte. Z materialom iz širokih izkopov in porušeni objektov bo zgrajen delovni plato za čistilno napravo in manipulacijo z ribo v površini 4.400 m². Ob tem platu bodo pristajale tudi ribiške ladje, zaradi česar bo odpadla manipulacija z ribami v izolskem mandraču.

Pripravljalna dela — rešitvena dela, široki izkopi, usposabljanje nadomestnih prostorov, selitveni stroški — so že v teku. Njihova vrednost znaša 22.000.000 din in se vključuje v končno vrednost investicije.

Viri sredstev za financiranje te investicije so naslednji:

	v 000 din
— lastna sredstva TOZD in ostalih TOZD Droge	100.473,—
— sovlagatelji	117.000,—
— kredit SB Koper	300.000,—
— krediti izvajalcev in dobaviteljev	133.172,—
— tuji krediti	113.000,—
Skupaj:	768.647,—

Razpis za opremo je opravljen, projektna dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja bo dokončana v nekaj dneh, zatika pa se pri združevanju sredstev sovlagateljev. Kljub temu, da smo opravili obiske pri vseh predvidenih sovlagateljih in imeli razgovore z njimi na Republiškem komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, na temeljnih bankah in drugod, smo doslej prejeli samo štiri pozitivne sklepe o pristopu k SaS, res pa je, da tudi nobenega negativnega. Zato smo se odločili, da pokličemo predvidene sovlagatelje na podpis SaS, kar smo izvršili 2. 2. 1983. Nekaj sovlagateljev je sporazum podpisalo, s ostalimi pa bomo razgovore s pomočjo Republiškega komiteja za kmetijstvo in živilsko industrijo ter GZS še nadaljevali. Vse slovenske banke bodo usposab-

ljale komitente — naše sovlagatelje v vrednosti 40 odstotkov pripadajočega deleža.

Investicija bi morala biti končana v 24 mesecih po zaprti finančni konstrukciji. Sovlagateljski deleži pa se bodo vrnili v roku 8 let. V času izvajanja investicije bo proizvodnja tekla v sicer oteženih pogojih in ob dodatnih stroških zaradi dizlociranosti opreme, vendar v normalnem oz. plansko celo nekoliko povečanem obsegu.

Inštitut za ekonomiko investicij pri Ljubljanski banki — Združeni banki je dal o investicijskem programu za modernizacijo proizvodnje in povečanje izvoza ribjih izdelkov pozitivno mnenje. Ker je ta investicija opredeljena v temeljnih plana za srednjeročno obdobje 1981—1985 občine, Obale in republike kot prioriteta zaradi pridobivanja

hrane iz morja in izvozne usmerjenosti, pričakujemo, da bodo te investicije tudi primerno podprle naše aktivnosti v zvezi z izvajanjem le-te.

Letos bomo praktično edini v naši branži v Jugoslaviji povečali količino ulova napram lanskemu na 6.500 ton, za leto 1983 pa smo postavili plan 9.500 ton. Pred sanacijo so bili maksimalni letni ulovi 4.000 do 5.500 ton. Ob tem moramo povedati, da vzporedno z nabavo novih ladij zmanjšujemo število starih za ulov plave ribe in jih preusmerjamo na globinski ribolov. Kljub temu, da zaradi izpada ulova rib, ki ga je povzročila že omenjena slaba letina, ne bomo dosegli planiranega fizičnega obsega proizvodnje, bomo presegli plan izvoza za cca. 10 odstotkov do konca leta.

Seveda to pomeni še nadaljnje zmanjšanje dohodka v reproverigi, saj od celotne proizvodnje ribjih izdelkov izvozimo količinsko blizu 60 odstotkov, kar pa finančno pomeni 40 odstotkov prihodka. To pomeni že samo po sebi 20 odstotkov izpada prihodka pri izvozu. Če vemo, da poslovanje na domačem trgu v današnjih pogojih prinaša komaj kaj dohodka, lahko ugotovimo, da tak izpad prihodka v izvozu prinaša tudi izgubo, kar nam tudi onemogoča izvajanje dohodkovnih odnosov med zainteresiranimi TOZD.

Zavedamo se, da se bo trend zaostrovanja poslovne problematike nadaljeval tudi v naslednjem letu. Izvoz bo še naprej nujno potreben, tako zaradi družbenega interesa kot tudi zaradi potrebnih pravic za uvoz. Dohodkovna obremenitev zaradi odplačila investicijskih vlaganj bo

za področje ribolova v letu 1983 še vedno težka. Pozitivna postavka je le to, da tako slabih pogojev za ulov rib kot v letošnjem letu ne moremo pričakovati še vnaprej. Zanesljivo lahko pričakujemo, da bo povpraševanje po sveži ribi še vnaprej raslo glede na nadaljnje pomanjkanje mesa in njegovih cen. Na vsak način bomo morali prodajo rib v svežem stanju še naprej razvijati in negovati, saj je prihodek oz. dohodek iz te veje naše dejavnosti najboljši.

V tem smislu nameravamo pospešeno prilagoditi programe ribolova (revidiranje programa 4 ribiških ladij), tako da bomo usmerjeni bolj v ulov rib za prodajo v svežem stanju. Prav tako se bomo še bolj intenzivno posvetili razširitvi in uveljavitvi že osvojenih investicij v proizvodnjo marinirane in konfekcionirane ribe ter nadaljnjem razvoju distribucije sveže ribe.

Nujno je, da s sistemskimi ukrepi uredimo konkretno stimuliranje izvoza, tako da bodo izvozniki vsaj do določene mere izenačeni s tistimi, ki prodajajo pretežno na domačem trgu.

Prav gotovo pa bi lahko izboljšali konkurenčnost ribiške dejavnosti v tujini z določenimi ukrepi pri ribolovu s ciljem povečanja količine ulova na enoto fiksnih stroškov in pa z realizacijo programa rekonstrukcije in modernizacije predelave rib, ki bi zmanjšala proizvodne stroške na enoto in s tem omogočila večjo konkurenčnost na tujem tržišču ter skozi določen ostanek dohodka še večji interes za izvoz.

Ena najnujnejših nalog je ureditev pogojev poslovanja osnovne (Nadaljevanje na 4. str.)

Podpisovanje samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev v TOZD Delamaris

(Nadaljevanje s 3. str.)

ribolovne dejavnosti s poudarkom na dohodkovnih odnosih v okviru reproverige. Potrebno je, da preidemo na skupni prihodek ali pa da vpeljemo tako organizacijo, da bo TOZD lahko vplivala in tudi direktno občutila efekte poslovne politike. Nujno je treba tudi definirati udeležbo v skupnem izvozu, ki glede na že prej omenjene podatke o predelavi domače ribe in izvozu le-te ni ravno majhna.

Na kratko — nujno potrebna je čimhitrejša ureditev dohodkovnih odnosov v reproverigi, s prehodom na obračun sklepnega prihodka oz. delitev dohodka ustvarjenega na trgu. Nosilci te postavke morajo biti: vodstvo treh TOZD (RIBA — DELAMARIS — BLAGOVNI PROMET) ter »Gospodarsko analitsko področje« v DSSS HP Droga, v letu 1983.

Večji poudarek je potrebno dati plasmanu ribe v svežem stanju direktno na trgu, v cilju ustvarjanja čimkvalitetnejšega prihodka oz. dohodka. Naloga je stalna, nosilci le-te sta vodstvo TOZD Riba, TOZD Blagovni promet in služba za usmerjanje poslovanja skupaj z vodstvom DO. V tem cilju, če upravičeno, je potrebno izvesti tudi določene, glede organiziranosti TOZD, reorganizacijske prijeme v TOZD Riba in TOZD Blagovni promet, glede na operativno problematiko poteka poslovanja in distribucije ribe. Doseči je potrebno, da bo TOZD Blagovni promet izvajal delo za račun proizvodnih TOZD.

V tehnološkem smislu je potrebno stalno zasledovanje dogajanj okoli uvajanja nove tehnologije ribolova, nikakor zastati v danih in družbeno verificiranih usmeritvah, prav tako pa postopoma uvajati in razvijati tudi druge tehnološke prijeme, kot so ulov »bele pridnene ribe«, možnosti tunolova, školjkarstva ter razvijati raziskave na področju ribogojstva.

Potrebno je posvetiti skrb boljši izkoriščenosti osnovnih sredstev, predvsem ribiških ladij, iz pogleda dragih investicij in relativno visokih stroškov obratovanja (gorivo). Doseči je potrebno stalni »ukračaj« ribiškega kadra ter stalne prisotnosti na lovišču. Ta problematika je ozko povezana s problematiko razpoložljivih posadk, kateri bo potrebno posvetiti še naprej veliko pozornost v okviru sodelovanja z »Ribiško šolo«.

Nosilec te naloge mora biti TOZD Riba, s pomočjo razvojnega sektorja DO in izobraževalne institucije s svojimi dejavniki. Naloga je stalna.

Pri takem tempu razvoja in investiranja je nujno opredeliti, tudi s programi, kateri morajo sloneti tudi na finančni osnovi, vlogo raziskovalnih institucij glede raziskave pojavov in obnašanja tako ribjega fonda, kot same usmeritve ribolova glede potreb plasmana in same tehnološke usmerjenosti ter potrebnih prijemov.

K tej nalogi je nujno čimprej pristopiti, nosilci pa morajo biti razvojni sektor DO in verjetno edina za to pristojna pri nas, »MBP-Portorož« ter »Zavod za ribištvo SRS« Ljubljana.

Vse predvidene ukrepe pa je nujno potrebno podpreti tudi s sistemskimi merami tako s področja dohodkovnih odnosov kot tudi na področju investicij in izvoza.

S tem je mišljena konkretna zadolžitev vseh odgovarjajočih organov Gospodarske zbornice SRS, ki so zadolženi za problematiko kmetijstva (npr. KZRS, Splošno združenje kmetijstva s svojimi odbori itd.), občinskih IS in Republiškega Izvršnega sveta ter interesnih družbenih sfer (SIS za preskrbo na področju kjer obstajajo medsebojno dogovorjeni programi), za dosledno izpolnjevanje dogovorjenih in samoupravno sprejetih obvez napram panogi ribištva.

Doseči moramo, da bo panoga končno tretirana ustrezno svoji vlogi pri pridobivanju najcenejših beljakovin v sklopu kmetijstva, da bo omogočen njen razvoj tako, kot zahteva problematika panoge in kot ravnajo v vseh deželah na svetu, ker od ribištva pričakujemo konkretno realizacijo svojega deleža v narčnih družbe. Vse to je treba opredeliti tudi v zveznem merilu.

Ne nazadnje je potrebno vsestransko podpirati pozitivne usmeritve glede maloobmejnega sodelovanja, v okviru uresničevanja dogajanj sodelovanja v ribištvo.

Iz sanacijskega programa za odpravo vzrokov izgube v poslovanju TOZD »Riba« v I. polletju 1982

V LJUBLJANI LAHKO OBIŠČETE DELIKATESNO RIBARNICO

V pasaži za Bežigradom, je med številnimi trgovinami, pred koncem lanskega leta DROGA odprla delikatesno ribarnico, ki je izredno zanimiva po tem, kar lahko v njej dobite.

Zamisel o delikatesni ribarnici se je pojavila pred leti (1977) in

po takrat izdelanem programu bi v njej izdelovali ribje solate za prodajo s tem, da jih kupci lahko poskusijo predhodno, v kolikor jim je solata všeč, prosijo za recept in nenazadnje lahko v njej kupijo sestavine za izdelavo te solate. Solate pa bi bile iz DROGINIH proizvodov.

Zamisel je bila dokončno izpeljana septembra lani. V delikatesni ribarnici, ki je v sklopu bežigradske tržnice, lahko dobite vrsto različnih pripravljanih ribjih solat in izdelke za pripravo le-teh.

Poleg solat pa v delikatesi lahko še dobite:

Hladne marinade (Rusli, Sardele — odrezki s čebulo, Papaline — odrezki s čebulo) in pečene marinade, konfekcionirano zmrznjeno ribo (očiščene sardele, papaline, fileti osličev, kalamari, morski pes), ocvrte ribe in kot že omenjeno izdelke DROGE, ki gredo k ribi.

Tov. JAVORŠEK Eva, ki sodeluje pri pripravi jedi od zamisli delikatesne ribarnice dalje, je dejala, da so bile recepture za ribje solate, izdelane v sodelovanju z zunanjim sodelavcem prof. STROZAKOM. Profesor STROZAK je že pred leti sodeloval pri izdaji brošure »Riba na 30 načinov«, ki je bila v bistvu podlaga zamisli delikatesne ribarnice. Število ribjih solat pa je predvsem odvisno od surovine, ki je ni dovolj na razpolago (mišljena je vrsta ribe). Pri izdelavi jedi pa je tudi potrebno ugotavljati mikrobiološko neoporečnost surovine. Za to je zadolžen dr. BEM Zaviša, ki prav tako sodeluje z delikatesno ribarnico že od njenega začetka.

V nadaljevanju programa pa so delavci v HP »DROGI«, ki delajo v razvojnem oddelku predvideli tudi dietne ribje solate (za sladkorne, žolčne in jetrne bolnike), s katerimi se bodo skušali prilagoditi čim večjemu številu kupcev.

Majda VLACIČ

PLAN V IZDELAVI

Pri sestavi plana smo upoštevali smernice družbeno-ekonomske politike za leto 1983 ter možnosti nadaljnjega razvoja naše DO, predvsem na področju investiranja (investicijska vlaganja v letu 1983 so obravnavana v posebnem članku).

Fizični obseg proizvodnje bo po planu v proizvodnih TOZD večji za 13 odstotkov, kar je razvidno iz priložene tabele.

V TOZD »RIBA« predvidevajo povečanje ulova za 48 odstotkov (9130 ton), vendar pod pogojem: — da pričneta z ulovom ladji IRIS I in II v začetku drugega polletja

— da bo usposobljena 1 plivarica za globinsko koč

— da bo usposobljeno 8 ladij plivaric za normalen ulov.

V »KMETIJSKI PROIZVODNJI« bodo povečali proizvodnjo za 11 odstotkov — polna rodnost nasada hrušk v Sečoveljski dolini.

V TOZD »SOLINE« pa bo predelava in odprema soli za 8 odstotkov nižja od odpreme v preteklem letu.

TOZD	realizirano 1981	realizirano 1982	plan 1983	plan '83 real. '82
ZAČIMBA	3157	2693	3367	125
SUDEST	3702	3504	4062	114
GOSAD	4002	4090	5028	123
ARGO	3736	4105	3817	93
DELAMARIS	7688	7507	8495	113
SKUPAJ PROIZVODNI TOZD	22285	21959	24768	113
RIBA	6009	6176	9130	148
KMET. PROIZVODNJA	932	1239	1381	111
SOLINE	15633	17555	16090	91

Izhodišča, ki smo jih uporabili pri sestavi plana so v glavnem sledeča:

— porast prodajnih cen na domačem trgu za 15 — 20 odstotkov (različno po grupah izdelkov); medtem ko so izvozne cene ostale nespremenjene;

— enoten nastop na domačem in tujem trgu preko TOZD »BLAGOVNI PROMET«. Udeležba »BLAGOVNEGA PROMETA« v skupnem prihodku bo znašala v letu 1983:

za prodajo na domačem trgu 8 %
(oziroma za kavo 4 %)
za izvoz 2 %
za TOZD »SOLINE« 4 %

— uvedba interne devizne stimulacije tudi v letu 1983 v cilju pospeševanja izvoza in zmanjšanja uvoza v višini 100 odstotkov;

— predvidena je pa hitrejša rast stroškov poslovanja zato bo potreben ostrejši nadzor nad njimi;

— ponovna revalorizacija osnovnih sredstev za 40 do 50 odstotkov pomeni obremenitev na nivoju DO za cca 55.000.000,— dinarjev;

— pri planiranju mase za OD je potrebno upoštevati družben dogovor, vendar v času sestavljanja plana še nimamo na razpolago potrebnih primerjalnih podatkov o poslovanju v letu 1982. Tako ostaja v planu vrednost točke nespremenjena. V kolikor bomo tekom leta poslovali boljše kot smo predvideli, bomo temu lahko prilagodili tudi maso za OD.

Na osnovi omenjenih smernic in izhodišč izdelave ocene poslovanja za leto 1983 kažejo, da bodo rezultati v letu 1983 precej slabši kot so bili doseženi v preteklem letu. Tako TOZD »DELAMARIS«, »ARGO« in »RIBA« po planu ne bodo ustvarili dovolj sredstev za sklad skupne porabe

in bo torej potrebno še s planom predvideti združevanje sredstev za te namene v okviru DO.

Ostali TOZD naj bi skupno izločili v poslovni sklad cca 130.000.000,— din, kar pomeni 33 odstotkov manj kot ocenjujemo za leto 1982.

Velike težave predvidevamo predvsem v TOZD »DELAMARIS«, zaradi:

— precejšnjega povečanja stroškov poslovanja (amortizacija, obresti, transportni stroški, energitika)

— povečanja izvoza, ki se povečuje le na račun zmanjšanja razpoložljivih količin za domači trg (polna zasedenost kapacitet). To pa pomeni velik izpad dohodka, saj na domačem trgu dosega znatno višje cene. Izvoz pa je v »DELAMARISU« nujen, sicer ne more uvoziti potrebnih surovin in embalaže (pločevina).

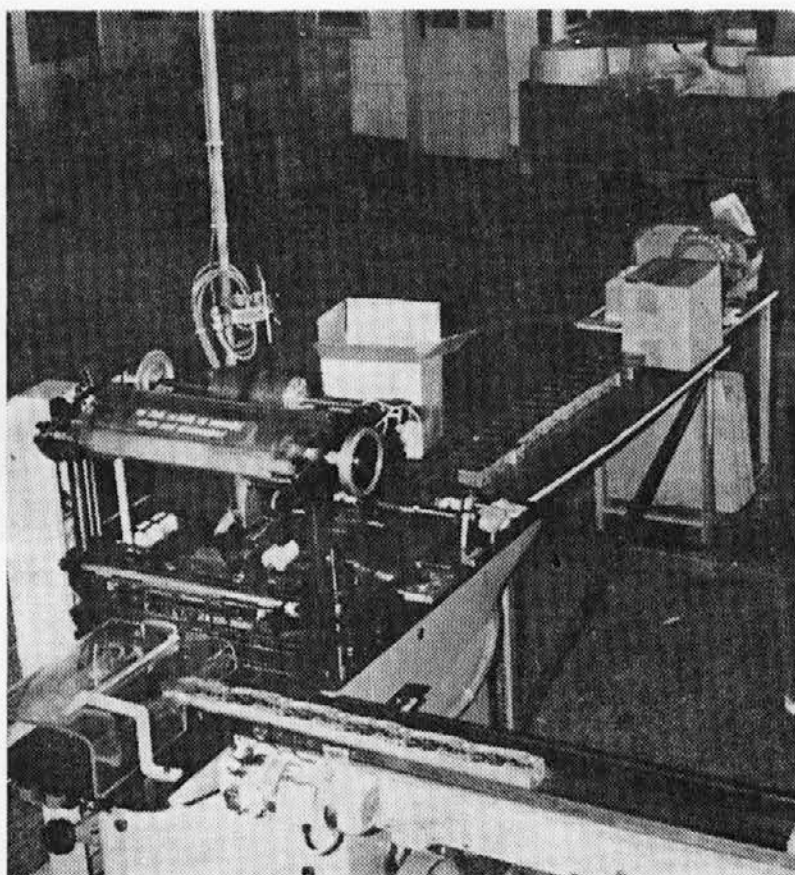
Veliko breme pomenijo za našo DO odplačila obresti, pri tem igrajo v zadnjem času pomembno vlogo interne obresti (interno kreditiranje je koncem preteklega leta znašalo 630.000.000,— din).

V letu 1983 bo potrebno izločiti iz dohodka za obresti kar 200.000.000,— din.

Povečanje celotnega prihodka za preko 1.000.000.000,— din pomeni dodatnih 120.000.000,— din za obratna sredstva, kar bo poleg odplačila anuitet pripomoglo k precejšnemu zmanjšanju sredstev razpoložljivih za investicijska vlaganja.

Našteli smo le nekaj značilnosti in usmeritev, ki smo jih zajeli pri izdelavi plana (le-ta je še v delu) ter našli nekaj težav, ki jih pričakujemo pri poslovanju v planskem obdobju. V naslednji številki bomo podali planirane rezultate po TOZD.

Planska služba

Domača univerzalna celofanirka

V času, ko se na vseh področjih intenzivno vključujemo v organizirano akcijo za stabilizacijo našega gospodarstva, moramo še posebej poudariti povezanost inventivne dejavnosti z akcijo stabilizacije kot njegovim sestavnim delom.

Zato smo tudi v HP »DROGA« PORTOROŽ pričeli spodbujati ustvarjalno in inovacijsko dejavnost že od samega začetka. V letu 1978 smo sprejeli naš prvi Pravilnik o inovacijah, na podlagi katerega smo stimulirali ustvarjalne dosežke. V istem letu smo tudi osnovali Komisijo za inovacije na nivoju DO, kasneje pa še komisije v posameznih TOZD.

Inovacijska dejavnost je zaživela, vendar pa o MID (množična inventivna dejavnost) še ne moremo govoriti. Po številu prijavljenih inovacij se uvrščamo (statistično) med uspešnejše OZD na tem področju v Sloveniji. Inovacijska aktivnost poteka predvsem na področju organizacije vzdrževanja, s katero smo omogočili izdelovanje strojev in naprav v okviru DROGE.

Že v prejšnjih številkah NAŠEGA GLASU smo omenjali inovatorstvo. Predstavili smo inovatorja iz Arga in dva iz Delamarisa. Kako je s tem v ZAČIMBA? V letu 1978 so sprejeli v TOZD Začimba 4 tehnične izboljšave, v letu 1979 8 tehničnih izboljšav, v letu 1980 12, v letu 1981 14. Te inovacije so predvsem pripomogle k racionalizaciji neposredne proizvodnje.

V akcijo množične inventivne dejavnosti v HP »DROGA« PORTOROŽ, sta se vključila med drugimi tudi tov. Stojan PETRINJA in tov. Ratko SEPIČ.

Zadnja tehnična izboljšava, ki jo je tov. PETRINJA pripravil,

pred tem jih je bilo že lepo število, je izdelava celofanirke. Izdelala sta jo tov. PETRINJA in tov. SEPIČ Ratko: prvi je izdelal mehanski del stroja, drugi pa je poskrbel za elektro instalacijo.

S celofanirko so v TOZD Začimba opremili zaključno fazo celofaniranja nove tehnološke linije družinskih čajev. Ker gre tu za celofaniranje dimenzijsko novega proizvoda, so v TOZD potrebovali izvnerskijsko oz. univerzalno celofanirko, ki se je na domačem trgu ne more dobiti. Novo izdelana celofanirka povsem odgovarja zahtevanim propozicijam in predstavlja čista gospodarska korist te inovacije 350.000,00 din.

Celofanirka je v celoti izdelana doma z jugoslovanskimi standardnimi strojnimi elementi ter domačim materialom. Za osnovo je bil vzet model celofanirke firme »VERWACHTING« HOLLAND — tip SOLLAS 16.

Bistvena tehnična izboljšava je vodenje celofana ter princip termovarjenja celofana (prečno in vzdolžno), ki omogoča uporabo vseh vrst plastičnih folij za celofaniranje (lakirani poliestri, lakirani polipropilen...) ne pa samo celofana, ki ga je vedno težje dobiti. Za termovarjenje služi elektronski regulator ISKRA-TERM, ki je poljubno točno nastavljen. S tem je zmanjšan tudi škart celofana zaradi prevelikega nihanja v temperaturi.

Težko je povsem ugotoviti, kakšna je vrednost do sedaj ustvarjenega inovacijskega dohodka. Toda že znesek čiste gospodarske koristi omenjene inovacije je vzpodbujajoč in priča, da je mogoče tudi na tak način ogromno prirediti.

R. B.

Pijem čaj, pomagam Strelu

In Križajci in Franku in Zaveljovci in Vorgrincu in Laskovčevci in vsim drugim fantom in dekletom iz naših smučarske reprezentance.

Sam pokroviteljica YU SKI POOL-a, o čemer priča velika značka na mojih prstih. Točneje, sam era izmed mnogih pokroviteljev, med katerimi ste lahko tudi vi.

To mi je omogočila HP Droga iz Portoroca, ki tudi z mojo pomočjo krija del stroškov jugoslovanske alpske smučarske reprezentance. Še tem, da sam kupila pet zavitek izvrstnega »Planinskega čaja«, se lahko upravičeno štejem za enega pokroviteljev in z vso pravico nosim valiko značke »YU SKI POOL — POKROVITELJA«.

Pri vsem tem pa uživam v koplem, naravno okroglim in zdravem čaju, ki ga delajo iz mednarodno najkvalitetnejših domačih rož iz planinskih rastlin, ušivam v »Planinskem čaju«.

In kako boste dokazali, da ste tudi sami pokrovitelj YU SKI POOL-a? Zelo preprosto: iz katere koli pekarije, »Planinskega čaja« izredne kakovosti z značkami YU SKI POOL in jih nosite na pokrov oblačnega žaketa. Na hrbtni strani pokrova napišite svoj ime in s tem skupaj pridete na našo HP Droga, marketing — HP, 60300 Portoroc. Takoj vam bomo brezplačno dostavili valiko vašega značka »YU SKI POOL — Pokrovitelj«.

Namerno značke pa se lahko odtolče tudi za čisto skodelico, iz katere pije pokroviteljica na skis, tako skupaj nastane dvojna značka — »Zajem ekspozicije«.

planinski čaj — toplo v hladnem!

Tako so bili oblikovani oglasi, ki so pozivali k sodelovanju

Prizorišče v ciljni ravnini ob 7. uri zjutraj

Pijem čaj -

Minilo je že nekaj časa, točneje od 20. IX. 1982, ko je naša DO postala član oz. pokrovitelj »JUGOSLOVANSKEGA SMUČARSKEGA SKLADA« (YU SKI POOL). Za to odločitev oz. za kandidaturu smo se v DE Marketing dolgo in temeljito pripravljali in se na osnovi raziskave tržišča in drugih pomembnih dejavnikov dokončno odločili. Celoten projekt je temeljil na propagandni akciji, ki bi imela en nosilni proizvod in bo imel dovolj pozitivnih lastnosti, predvsem pa prodajne možnosti. Po temeljitem proučevanju smo se odločili za PLANINSKI ČAJ. Prodajamo ga v treh različnih embalažah — 55 g po 25 vrečk, 110 g po 50 vrečk in 100 g klasično pakiranje. Pomembno pa je, da so vsa zagotovila pri oskrbi s surovinami in možnosti povečanja proizvodnje. To so bili osnovni podatki, kateri so nam služili pri oblikovanju propagandne akcije. Zastavljeni cilji in njihovi rezultati pa bodo vidni šele po dveh ali treh letih, kajti akcija je zasnovana na sedanjem stanju tržišča. Predvsem gre za prevzgojo potrošniških navad v sedanjem času, ko je pomanjkanje kave in seveda uvoženih čajev. Zato želimo zapolniti to vrzel z domačim čajem in ga usmeriti na uživanje in pitje Planinskega čaja. Propagandna akcija je stekla preko vseh množičnih medijev z namenom spodbuditi potrošnike, da z nakupom čaja pomagajo našim alpskim smučarskim reprezentantom. Z nakupom 5 zavitek Planinskega čaja iz katerega odrežejo posebno oblikovano znamko, pridejo do priznanja v obliki lepe kovinske značke ali keramične skodelice. Istočasno pa postanejo skupaj z nami »Pokrovitelji — YU SKI POOLA«.

Da smo imeli pri načrtovanju srečno roko je bilo opaziti že takoj v začetku. Na prvi predstavitvi naše propagandne akcije, ki je bila v Ljubljani na smučarskem sejmu SKI EKSPLO smo vsem našim reprezentantom podelili značke, katere so nosili ves čas na obhodu in tiskovni konferenci. Z veseljem so pili tudi čaj, ki smo ga servirali v naših čajnih lončkih.

V tem času je stekla preko medijev akcija v obliki oglasov in krajših TV filmov. Takoj po prvem objavljanju smo dobili številna pisma v katerih so potrošniki pošiljali znake in s tem izkazovali željo, postati »pokrovitelj«. Na spremljajoči slogan »PIJEM ČAJ — POMAGAM...« se mnogi odzivajo. V svojih pismih izražajo svoj ponos, pošiljajo pozdrave nam in celotni reprezentanci in veliko hvale in

spodbud na pripravljeno akcijo in možnosti sodelovanja.

Se bolj pa smo bili presenečeni v Kranjski gori, ko je bila tekma za svetovni pokal »Pokal Vitranc«, kjer je poleg drugih sodelovala tudi naša DO.

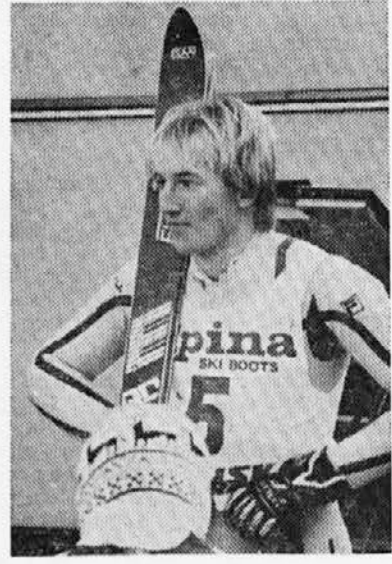
Z veliko negotovostjo smo postavljali štand ter postrani opazovali smučarske terene. Pogled na smučišče je bil grozen. Povsod naokoli smo videli več zemlje kot snega. Vendar se je v petek popoldan vse spremenilo. Na smučišču je mrgolelo vojakov, smučarjev in organizatorjev. Govorilo se je le: »Tekma mora biti!...«. Vsi smo krepko pripravljali vse potrebno za ta veliki dogodek. Kasneje smo videli, da se je med tem spremenila celotna podoba Kranjske gore. Povsod so visele zastave, transparenti, plakati in drugo. To smo izkoristili

Boris Strel

Ingemar Stenmark

Bojan Križaj

Grega Benedik

pomagam...

tudi mi z našimi zastavami. Obesili smo jih povsod, kjer je bilo mogoče. Pri tem so nam pomagali domačini, lastniki hiš ali gostinskih lokalov. Presenečeni smo bili, kajti ni povsod tako lepih navad, da bi krajanji pomagali pri takih delih.

Sobota zgodaj zjutraj. Kmalu po 6 uri so se v Kranjsko goro začele valiti množice ljudi, ki so prihajali na veliko »dirko«. Povsod naokoli smo videli različne transparente, zastave, zvonce, sirene in vse tisto s čemer si lahko glasen in navijaš za svojega ljubljenca. Zraven so prepevali in vpili različne parole. Ob 7 uri je bilo v ciljni ravnini že skoraj vse zasedeno. Povsod je bilo videti samo veselje. Z majhno negotovostjo smo začeli s pripravami na degustacijo, ki je bila predvidena za začetek tekme. Pa ni bilo tako. Ljudje so prišli — prišli na Križajev, Strelov, Kuraltov ali Zavadlavin čaj. Takoj smo vedeli, da je akcija znana in vedo za naš znameniti Planinski

čaj. Čaj smo pripravljali v hotelu Prisank in ga vozili v 30-literskih termus posodah na naš štand. Kolikokrat smo šli po vodo in koliko vode smo porabili ne vemo, vemo le, da smo porabili nekaj več kot 6.000 kozarcev po 2 decilitra. Obenem smo skrbeli tudi za oskrbo PRESS centra, vseh tekmovalcev in vodstva tekmovanja. Na štandu smo tudi prodajali Planinski čaj in istočasno vsem dali izbrano značko ali skodelico. Prodaja čaja je bila zelo uspešna, kar je pokazal končni izkupiček. S tem pa smo pridobili še več pristašev naše propagandne akcije.

Po končanem tekmovanju smo dobili posebno pohvalo organizatorja za tako uspešen nastop in celotno oskrbo na tekmovanju.

Kljub velikim naporom, ki smo jih imeli od ranega jutra do večera, smo še po večerji nadaljevali z akcijo. Obiskali smo skoraj vse gostinske lokale v Kranjski gori in delili vzorce Planinskega čaja, ki je pakiran v posebno vzorčno vrečko. V nekaterih lokalih so gostinci takoj pripravili čaj in ga ponudili svojim gostom. Drugod so podobno naredili pri zajtrku ali večerji. V hotelu Alpina so fantje iz ansambla opozorili goste o naši prisotnosti, povedali komu je namenjen čaj in kdo ga vse pije, nakar so si nazdravili z Planinskim čajem, nam pa zaigrali »Na planincih...«.

Bilo je naporno, zares zelo naporno, vendar kljub temu smo bili vsi zelo zadovoljni. Zadovoljni predvsem zato, ker smo upravičili naše poslanstvo, še več, naredili smo več, mnogo več kot smo prvotno načrtovali.

Cveto Ros
Boris Ros — foto

Stand in degustatorji v Kranjski gori

Direktor Jugoslovanskega smučarskega sklada Tone Vogrinec

Zmagovalci v slalomu za Pokal Vitranc

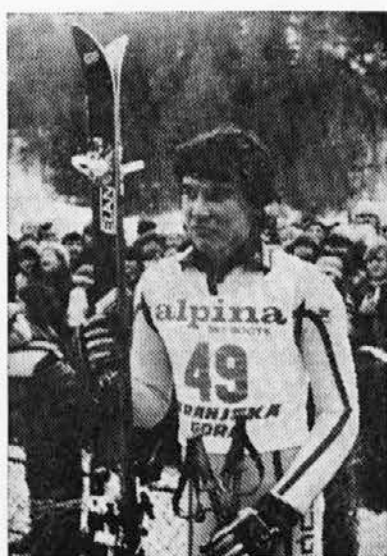

Ekipa katera je skrbelo za spektakl »PLANINSKEGA ČAJA« v Kranjski gori

planinski
mešanica domačega čaja

Saša Robič

Tomaž Cerkovnik

Jure Franko

Jože Kuralt

ZA NAMI JE POSLOVNO LETO 1982

Spet je za nami eno izmed let, v katerem ukrepi stabilizacije na področju gospodarjenja z družbenimi sredstvi ne prizanašajo ne slabim ne dobrim in ne boljšim organizacijam združenega dela.

Poleg skrbi za zagotavljanje zadostnih količin surovin in materiala za proizvodnjo, je bilo to tudi leto stremiljenja po povečanju izvoza na konvertibilno področje in s tem tudi po višjih deviznih kvotah, ki jih nujno potrebujemo za dopolnjevanje našega proizvodnega asortimana.

Delovna organizacija DROGA je živel v teh gospodarskih tokovih tako, kot so narekovale trenutne tržne in širše gospodarske razmere, ob iskanju najugodnejše poti, s ciljem nemotene proizvodnje ter ob skrbi za zagotavljanje primerne finančne rezultata poslovanja.

Finančni rezultati 1982:

V letu 1982 smo dosegli realizacijo v višini 5,5 milijarde, kar je za 33 % višja od leta 1981, dosegli smo dohodek v višini 1,3 milijarde, kar je za 37 % več kot v predhodnem letu. V letu 1982 smo bili priča stalnega naraščanja obrestnih mer. To agresivno naraščanje obrestnih mer se občutno pozna na prekomernem porastu obveznosti iz dohodka, saj so le-te porastle za 56 % napram letu 1981.

Ta hitra rast obresti je predvsem prizadela tiste temeljne or-

ganizacije, ki imajo zaradi širjenja programa poslovanja večjo potrebo po finančnih sredstvih. To velja predvsem za temeljne organizacije Sudest, Gosad, Delamaris, Riba, Argo.

V letu 1982 TOZD Riba zaključila z izgubo:

Temeljna organizacija Riba je svoje poslovno leto zaključila z izgubo. Že ob polletju je temeljna organizacija Riba ugotovila negativni finančni rezultat, ki ga pa do konca leta ni mogla odpraviti. Sanacijski program, ki je bil iz-

delan ob polletni izgubi je predvideval cca. 6 milijonov izgube na koncu leta. Radi nespremenjenih pogojev poslovanja, ki so povzročili polletno izgubo, je temeljna organizacija Riba poslovno leto zaključila z 18,6 milijona izgube.

Vzroki za nastalo izgubo so predvsem:

— majhen ulov ustrezne plave ribe, ki se je kot problem vlekel skozi celo leto (stalen pojav male in mešane ribe) tako, da so dosegli komaj 87 % količinskega plana ulova ribe;

— občuten porast cene goriva, ki v strukturi materialnih stroškov predstavlja glavni strošek temeljne organizacije

ter

— visoke obresti za investicijske kredite.

V mesecu marcu se bo začela aktivnost za podrobnejšo analizo vzrokov za nastalo izgubo, izdelan bo dolgoročni sanacijski program na osnovi zaključnega programa investicije šest novih ribiških la-

dij ter predlog za pokrivanje izgube v temeljni organizaciji Riba, na temelju neomejene solidarne odgovornosti med temeljnimi organizacijami DROGA.

Glej tab. 1,2!

Izplačevanje osebnih dohodkov v letu 1982:

Če pogledamo v leto 1981, lahko ugotovimo, da je bila DO DROGA ena izmed prekoračiteljev Družbenega dogovora o oblikovanju mase za osebne dohodke. Tej prekoračitvi je bil vzrok predvsem sprejem in izvedba nove metodologije vrednotenja del in nalog.

V letu 1982 pa lahko ugotovimo, da DO DROGA ni prekoračitelj določil družbenega dogovora, saj smo obračunali manj mase za osebne dohodke, kot nam dovoljuje družbeni dogovor, ki velja na nivoju delovne organizacije. Obračun in izplačilo osebnih dohodkov se je izvajal skladno z možnostmi in doseženimi rezultati poslovanja po temeljnih organizacijah.

ZBIRNI PRIKAZ UGOTAVLJANJA DOHODKA IN ČISTEGA DOHODKA V DO HP »DROGA« PORTOROŽ V LETU 1982

TOZD	REALIZACIJA	PORABLJENA SREDSTVA	DOHODEK	OBVEZNOSTI IZ DOHODKA	ČISTI DOHODEK
Soline	174.525.418,70	89.078.126,47	85.447.292,23	18.692.219,65	66.755.072,50
Začimba	923.258.970,47	709.639.142,76	213.619.827,71	73.318.044,35	140.301.783,36
Sudest	630.822.581,12	518.003.795,05	112.818.786,07	76.695.652,15	36.123.133,92
Gosad	581.363.067,28	476.091.544,35	105.271.522,93	44.792.336,62	60.479.186,31
Kmetij. pr.	33.354.106,50	12.171.269,35	21.182.837,15	8.279.187,00	12.903.650,15
Argo	535.822.949,19	440.810.816,78	95.012.132,41	40.793.378,10	54.218.754,31
Delamaris	1.018.463.132,19	773.423.320,92	245.039.811,27	103.482.083,30	141.557.727,97
Riba	161.407.084,13	79.258.643,34	82.148.440,79	50.638.205,70	31.510.235,09
Zivila	729.731.211,44	646.391.220,65	83.339.990,79	23.743.021,70	59.596.969,09
Bl. promet	557.915.923,30	368.865.059,55	189.050.863,75	49.565.451,30	139.485.412,45
DSSS	115.157.635,55	46.465.650,40	68.691.985,15	12.493.523,00	56.198.462,15
HP Droga					
1982	5.461.822.079,87	4.160.198.589,62	1.301.623.490,25	502.493.102,87	799.130.387,38
1981	4.104.261.220,47	3.157.432.663,78	946.828.856,77	321.188.555,51	625.640.000,66
%	133,08	131,76	137,47	156,45	127,73
Plan 1982	4.854.245.478,00	3.712.653.160,00	1.141.592.318,00	395.429.411,00	764.162.907,00
%	112,52	112,05	114,02	127,08	107,10

Tab. 1

Glej tab. 4!

Izplačevanje dnevnih in drugih omenjenih stroškov:

Pri analizi izvajanja aneksa k Družbenemu dogovoru o skupnih osnovah za povračila določenih stroškov v letu 1982 lahko ugotovimo, da DO DROGA ni prekoračitelj določil omenjenega dogovora.

Ob analizi gibanja teh stroškov po posameznih temeljnih organizacijah pa ugotovimo, da sta dve temeljni organizaciji iz objektivnih razlogov med kršilci dogovora, in sicer:

— TOZD SOLINE je za pogodbe o delu izplačal nad določili DD, to pa zaradi sezonskega zaposlovanja dodatnih delavcev za pobiranje soli;

— TOZD RIBA je za dnevne izplačala nad določili DD. Nenormalen porast dnevnice je bil predvsem zaradi intenzivnega sodelovanja z izvajalcem investicijskih novih ribiških ladij.

TozD Riba je prav tako izplačala več za pogodbe o delu, kot bi lahko po določenih dogovorih, zaradi dodatnih investicijskih del na ribiških ladjah, oziroma na novih eksperimentalnih programih (školjarski nasad, globinsko kočarjenje).

Glej tab. 3!

Lahko bi še veliko pisali o problemih pridobivanja dohodka, o skupnem prihodku, o problemih proizvodnje, saj poslovno leto traja 365 dni in vsak dan ima svoje dobre in svoje težje strani pri poslovanju, vendar bi ta zapis bil predolg. Smo že v letu 1983 in svoje sile in moči moramo usmeriti v konfrontacijo z letošnjimi pogoji poslovanja, ki v ničemer niso manjši ali blažji od leta 1982 ter s ciljem, da enako dobro zaključimo leto 1983 kot smo leto 1982.

Branko Rojc

ZBIRNI PRIKAZ RAZPOREDITVE ČISTEGA DOHODKA V DO HP »DROGA« PORTOROŽ ZA LETO 1982

Tab. 2

TOZD	Bruto OD	Stanovanjski prispevek	Sklad skupne porabe	Rezervni sklad	Poslovni sklad	Izguba
Soline	32.828.720,95	1.617.924,95	4.240.000,00	2.136.182,35	25.932.244,33	—
Začimba	29.758.658,30	1.428.117,00	6.270.000,00	5.340.495,70	97.504.512,36	—
Sudest	21.973.478,35	863.838,15	1.930.000,00	2.820.469,65	8.535.347,77	—
Gosad	40.319.860,20	1.720.841,60	3.500.000,00	2.631.788,10	12.306.696,41	—
Km. proizvodnja	10.548.265,20	543.779,20	660.000,00	529.570,95	622.034,80	—
Argo	34.021.664,40	1.762.320,30	5.730.000,00	2.375.303,31	10.329.466,30	—
Delamaris	115.214.270,85	6.031.638,95	10.500.000,00	6.125.995,28	3.685.822,89	—
Riba	49.962.071,25	—	—	—	—	18.451.836,16
Zivila	53.571.217,00	3.057.763,70	884.488,53	2.083.499,76	—	—
BL. promet	99.679.161,20	5.013.243,15	13.000.000,00	4.726.271,60	17.066.736,50	—
DSSS	48.748.658,50	2.524.368,25	4.925.435,40	—	—	—
HP Droga 1982	536.626.026,30	24.563.835,25	51.639.923,93	28.769.576,70	175.982.861,36	18.451.836,16
1981	421.111.384,15	19.614.027,95	37.735.200,57	21.519.442,72	132.987.446,67	7.327.501,40
%	127,43	125,24	136,85	133,69	132,33	251,82
Plan 1982	496.161.579,00	23.579.835,00	27.840.000,00	23.389.541,00	181.188.569,00	5.996.617,00
%	108,16	104,17	185,49	123,00	97,13	307,70

PRIKAZ IZVAJANJA ANEKSA K DRUŽBENEMU DOGOVORU O SKUPNIH OSNOVAH ZA POVRAČILO STROŠKOV

Tab. 3

OSNOVE	Razdobje 1981	Razdobje 1982	INDEKS
1	2	3	4 (3 : 2)
1. celotni prihodek	4.104.261.220,47	5.461.822.079,87	133,08
2. primerljivi dohodek	1.008.773.548,56	1.424.651.689,87	141,23
3. bruto OD	421.111.384,15	536.626.026,30	127,43
5. prevozni stroški	10.222.590,05	14.072.527,80	137,66
4. dnevnice za službena potovanja	13.576.756,75	15.554.154,90	114,56
6. reprezentanca	2.682.884,29	3.676.668,55	137,04
7. skupaj	26.482.231,09	33.303.351,25	125,76
8. razmerje v DO (7 : 2)	2,63	2,34	88,97
9. razmerje v dejavnosti I—IX. 82	1,34	1,75	130,60
10. avtorski honorarji	1.134.866,00	1.120.929,40	98,77
12. pogodbe o delu	7.377.629,40	9.643.741,95	130,72
13. skupaj	8.512.495,40	10.764.671,35	126,46
14. razmerje v DO (13 : 3)	2,02	2,01	99,50
15. razmerje v dejavnosti I—IX. 82	3,02	2,58	85,43

IZRAČUN MASE BOD ZA DO PO DRUŽBENEM DOGOVORU ZA LETO 1982

Tab. 4
v 000 din

ELEMENTI	1981	Plan 1982	1982	%
1	2	3	4	4/2
1. Prihodek	4.104.261	4.854.245	5.461.822	133,08
Prih. brez DSSS	4.009.686	4.753.649	5.346.665	133,34
2. Dohodek	946.893	1.141.592	1.301.623	137,46
Doh. brez DSSS	893.977	1.074.266	1.232.931	137,92
3. Amortizacija	61.880	93.202	123.028	198,83
Amort. brez DSSS	60.528	91.102	120.296	198,74
4. Primerlj. dohodek	1.008.773	—	1.424.651	141,23
Primerlj. doh. brez DS	954.505	—	1.353.227	141,77
5. Izguba s premijami	463.491	600.760	705.930	152,31
6. BOD DO	421.111	496.161	536.626	127,43
BOD brez DSSS	383.411	448.817	487.878	127,25
BOD DSSS	37.699	47.344	48.748	129,31
7. Poveč. priliva izvoza na konv. področje	411.312	—	475.183	115,53
8. Udeležba izvoza v prihodku	11,56	—	13,20	

a) Izračun porasta BOD:

1. rast primerlj. dohodka TOZD	41,77	ali	30,66
2. povp. bruto OD 1981	15.231,20	ali	—
3. udeležba izv. v cel. prihodku	13,20	ali	3,40
4. povečanje izv. na kov. podr.	15,53	ali	3,11

Skupaj možna rast BOD v TOZD 37,17

b) Izračun možne mase BOD v TOZD

1. izplačana v 1981	383.411 x 1,3717	525.924
2. izplačana v letu 1982		487.878

c) izračun mase BOD v DSSS

	1981	1982	%
— obračunana masa BOD	37.699.599,65	48.748.658,50	129,30
— izplač. BOD pripravnikov	— 937.902,75	—1.711.318,05	
— prenos računovod. v BP	— 898.267,30		
— donos Marketinga iz BP	+ 1.123.663,15		
— korigirani BOD DSSS	36.987.092,75	47.037.340,45	127,17
— možna rast BOD DSSS 1,2725	36.987.092,75	47.066.075,50	126,84

d) Obračun možne mase BOD za DSSS

1. obračun možne mase BOD TOZD	din 525.924
2. obračun možne mase BOD DSSS	din 47.066
3. obračun možne mase BOD DO Droga	din 572.990
4. obračunani BOD po ZR/82	din 535.076

Iz navedenega obračuna je razvidno, da TOZD v DO niso prekoračiteljji določil DD o oblikovanju mase za osebne dohodke, ker delovna organizacija Droga ni prekoračitelj določil DD.

Še nekaj o ekstrakciji

V povezavi z dosedanjimi informacijami v zvezi z delom ekstrakcije zelišč v TOZD SUDEST v Gradišču dajemo dopolnilne informacije. Kot že omenjeno (NAŠ GLAS št. 4/82 — GREH JE ZNAN NE PA...) je bila analiza trga narejena.

Ekstrakti-koncentrati zelišč predstavljajo konjunkturne proizvode, po katerih je veliko povpraševanje tako pri nas, kakor v tujini.

Izdelke ekstrakcije smo že prodali v Švico, vzroci ekstraktov pa so bili poslani v naslednje DO: »Zlatorog« Maribor, »Etol« Celje, »Saponija« Osijek, »Lek« Ljubljana, »Krika« Novo Desto, »Jugohemija« Beograd ter »Ilirija« Ljubljana. Večja količina ekstrakta bezgovega cvetja, nekaj 100 kilogramov, je rezervirana za SOZN TIMAV TOZD Ekskorado. V kratkem pa predvidevamo obiskati sledeče DO: »Albus« Novi Sad, »Luxol« Zrenjanin, »Galenika« Zemun, »Zdravlje« Leskovac, »Merima« Kruševac in »Nevena« Leskovac.

Kapaciteta naprav za ekstrakcijo znaša nekaj čez 100 t letno. Iz dosedaj nabranih izkušenj in informacij predvidevamo proizvesti v tekočem letu:

cca 34 T 70 odstotkov koncentriranih ekstraktov kamilice, breze, koprive, mente, pehtrana, encijana, kostanja, kopra, bezga in hmelja.

Poleg tega pa še 28 T tinktur 5 odstotkov kamilice, breze, koprive, mente in kostanja.

Vsi navedeni ekstrakti in tinkture se uporablja v kozmetični, živilski in delno farmacevtski industriji.

REŠITEV NOVOLETNEGA KVIZA

Navajamo pravilne odgovore po vrstnem redu:

1. Falstaf
2. Patetična simfonija
3. Ludwig Van Beethoven
4. 1550
5. France Prešeren: Sonetni venec
6. Veronika Deseniška
7. 1789
8. 1848
9. 31. 1. 1946
10. EKSCES — pretiravanje; izpad
NONSENS — nesmisel
KORIGIRATI — popraviti
KONFUZNOST — zmedenost
APELIRATI — klicati; sklicevati se na kaj; obrniti se na koga
APLICIRATI — uporabiti; prilagoditi oz. pomeriti nekaj po čem
BLAMIRATI — osmešiti
DETAJL — podrobnost
FORMULIRATI — oblikovati; jasno izraziti
11. Dr. Julius Kugy
12. Pasteur

ZAHVALA

ob boleči izgubi mojega očeta

ANTONA POŽARJA

se iskreno zahvaljujem vsem ožjim in drugim sodelavcem za vence, cvetje in izraze sožalja, zahvaljujem se zunanjim sodelavcem za sožalne telegrame, še posebno pa hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Silvo Požar

S. Požar

Zaključki problemske konference ZK na temo: naloge komunistov na področju kmetijstva in ribištva

Naša temeljna organizacija HP DROGA TOZD »Zivila« se je kot trenutni nosilec kmetijske proizvodnje v občinah Izola in Piran vključila v razprave, ki so bile v občinskih konferencah Zveze komunistov v občinah Izola in Piran.

Zaključke iz problemskih konferenc o kmetijstvu v občinah Izola in Piran so delegati prenesli na območno problemsko konferenco ZK v Sežano. Iz naše delovne organizacije so se konference udeležili delegati: MOŠKON Ignac, kmet-kooperant, PRELAZ Marjan in Albina ŠKAPIN. Na območni konferenci so sodelovali delegati iz primorskih občin. Na konferenci so predstavili probleme, s katerimi se srečujejo pri svojem delu.

Vsi se zavedamo, da ne moremo v enem letu popraviti tistega, kar smo rušili več let, ko smo vlagali vse v industrijo, nič pa v kmetijstvo. Vendar nismo zanemarili samo kmetijskih površin, temveč tudi ljudi, ki so delali na kmetijah.

Zato moramo začeti delati od začetka. Precej smo sicer vložili v modernizacijo kmetijstva, toda povsod modernizacija ni možna. Se vedno ni točno začetna poti, po kateri naj bi v bodoče krenili vsi, ki so dolžni uresničevati kmetijsko politiko. Vemo, da moramo doma pridelati vse, kar se lahko pridelava.

Toda razpravljalci so spraševali, kako razvijati kmetijstvo, če pa nam primanjkuje osnovni reprodukcijski material. Uvažamo lahko le pod pogoji, ki so nam znani, domači reprodukcijski material pa je slabše kvalitete kot iz uvoza. Nekaj nujnih materialov pa pri nas sploh ne moremo dobiti. Kaj pa tedaj?

Razpravljalci so opozarjali na neuskkljeno kmetijsko politiko v celotni Sloveniji, saj nimamo izdelanega načrta, ki bi predvideval bodočo kompletno obdelavo zemljišč in izkoriščenost zemljišč glede na dane naravne možnosti.

Zaključki iz konference so bili več kot jasni in že dolgo znani nam vsem. V kmetijstvo bomo morali vložiti veliko truda, toda »moralni« bomo.

Če pa pogledamo v občino Izola, kjer so na občinski konferenci ZK obravnavali problematiko kmetijstva in ribištva, pa zasledimo med nalogami komunistov v občini Izola naslednje:

Kmetijstvo

— Vse večje potrebe po kvalitativnih kmetijskih pridelkih narekujejo racionalno izkoriščanje razpoložljivih kmetijskih površin. Da pa bi to dosegli, je nujno sporazumevanje in dogovarjanje na obali in v regiji o strukturi ter količini kmetijskih pridelkov in živalske proizvodnje za posamezna območja. V ta namen vztrajati na enotnih programih, ki bodo spodbujali specializirano družbeno proizvodnjo in kooperantske odnose.

— Bolje organizirati in kadrovske okrepiti pospeševalno službo, da bo sposobna izvajati naloge na svojem področju, predvsem pa intenzivirati kmetijsko proizvodnjo.

— V prostorskem načrtu občine natančno opredeliti namembnost zemljišča. V tej opredelitvi konkretno določiti zemljišča za družbeni sektor, za kooperante in vrtičkarje.

— Razvoj kmetijstva v občini mora sloneti na družbeno opredeljeni pridelavi kmetijskih pridelkov in živine ter na enotnih kmetijskih površinah kot nosilkah pretežnega deleža kmetijstva v občini.

Posebno skrb je posvetiti organiziranju zasebnih kmetijskih proizvajalcev v okviru Temeljne organizacije kooperantov, na načelih naročene proizvodnje in dohodkovnih odnosov.

— Oddajanje družbene zemlje v zakup pogojevati, tam kjer je to gospodarno oz. dohodkovno opravičeno, z obvezno organizirano in usmerjeno proizvodnjo. S kooperantskimi odnosi zagotoviti, da bodo dogovorjene na ta način pridelane količine v celoti tudi odkupljene.

— Ob rednem izobraževanju v kmetijskih šolah okrepiti dopolnilno izobraževanje kmetov na terenu, predvsem pa v krajevni skupnosti Dvori nad Izolo.

Ribištvo

— Nujno je boljše sodelovanje med temeljnimi organizacijami združenega dela »Riba«, »Delamaris« in »Blagovni promet« za ureditev medsebojnih odnosov pri ulovu, predelavi in plasmaju rib. To sodelovanje mora temeljiti na dohodkovnih odnosih, znotraj katerih je potrebno določiti kdo s čim in s kolikšno maso dohodka razpolaga glede na vloženo delo in dosežene poslovne rezultate na trgu ter zaradi vezanosti vseh teh TOZD na enotni izdelek.

— Zagotoviti, da bo predlagan program investicij na področju ulova in predelave rib, ki se že uresničuje, tudi uspešen. Celoten program mora temeljiti na ekonomskih osnovah in na dolgoročnih prizadevanjih družbe za ekonomsko stabilizacijo gospodarstva. Predvsem je treba krepiti usmeritev v izvoz in to končnih izdelkov.

— V temeljni organizaciji združenega dela »Riba« izboljšati organizacijo dela in ulova tako, da bodo čimbolj izkoriščene notranje rezerve, ki nedvomno še obstajajo v TOZD. S primerno posodobitvijo zaključiti tehnologijo ulova na ribiških ladjah, da bo način iskanja in ulova ribe cenejši. S primernimi organizacijskimi in kadrovske priprave ter vzdrževanjem povečati učinkovitost dneve plovnih objektov. Vse to mora biti usmerjeno v zagotavljanje potrebnih količin rib tako za predelavo kot za porabnike svežih rib.

— Stalno iskati primerne rešitve za širjenje prodajne mreže

(rabirnice, trgovine, skladišča ipd.) svežih rib v Sloveniji. Po drugi strani z raznimi prispevki v sredstvih javnega obveščanja posredno in direktno propagirati prodajo ribe in ribjih izdelkov, da bo delež porabljene ribe v prehrani prebivalstva še naprej raste.

— Na vseh mestih, kjer se vodilni in strokovni delavci ter samoupravni organi TOZD in DO »Droga« srečujejo in razpravljajo v zvezi z ribištvo, kmetij-

stvom oz. o proizvodnji hrane (panožna združenja, samoupravni organi na vseh nivojih, gospodarske zbornice ipd.) je treba zahtevati, da se ribištvo kot panoga obravnava primerno vlogi, ki jo ima pri zagotavljanju hrane iz morja za prebivalstvo.

— Sistemske mere.

»Morje je last tistega, ki ga izkorišča, ne pa tistega, ki ga gleda izpod senčnika.«

A. S.

V današnji številki objavljamo nekaj vrstic o Francetu Prešernu v italijanščini ter dva prevoda njegovih pesmi z namenom, da bi tega velikega umetnika predstavili predvsem tistim starejšim sodelavcem — pripadnikom italijanske narodne manjšine, ki v šoli niso bili deležni spoznavanja slovenske kulturne dediščine.

France Prešeren

(3. 12. 1800 — 8. 2. 1849)

Il più grande poeta sloveno nacque nel 1800 a Vrba vicino a Bled da una vecchia famiglia di contadini. Ebbe l'infanzia molto felice, rammentata spesso nelle sue opere.

Laureato in legge a Vienna nel 1828, visse poi a Lubiana e dal 1846 a Kranj, dove morì il 8 febbraio del 1849, abbattuto dall'infelicità e dalla malattia.

Conobbe a Vienna la letteratura antica e moderna ed introdusse nella poesia slovena le forme letterarie e i metri perfetti, scrivendo così opere d'altissimo valore artistico nella sua lingua fino allora poco elaborata e tutt'altro che rispettata dalle autorità austriache. Dichiarando apertamente i propri sentimenti patriottico-liberali e l'amore per Julija Primic, figlia di noto commerciante, era continuamente attaccato dal clero, burocrati e borghesia educata nello spirito tedesco.

La vita non gli risparmiava le amarezze, tra le quali la tragica morte del migliore amico Matija Čop, noto critico e linguista, ed inesaudito, fatale amore per la giovanissima Julija Primic, un'amore reso immortale nel capolavoro Sonetti venec (Ghirlanda di conetti). Per la lingua bellissima e la ricchezza della sua forza espressiva, France Prešeren è certamente tra i maggiori poeti jugoslavi.

S. Požar

VRBA

(Dal ciclo »I sonetti dell'infelicità«)

O Vrba, borgo tu felice e caro
ove lasciai paterno nido mio!
Non mi sviassi il serpe del desio
di sapere lungi dal ciel
tu o chiaro!

Non avrei visto in un velen
mutare ogni più dolce pensier
serbata avrei la fede in me,
e di tempeste in me sarei ignaro.

Mi un cour fedele, una destra
in dote la promessa avrebbe dato;
più ricca latrove avrei cercata
invano!

Sereno la mia barca avrei
Dal fuoco la mia casa ed il grano
San Marco avrebbe, il mio
vicin, guardato.

(Traduzione — S. Požar)

MEMENTO MORI

(Ricordati che un giorno devi morire)

È breve la lunghezza della vita.
Talun amico ormai se n'è andato!
Sul calendario non v'è segnato
il dì quando per noi sarà finita.

Non può salvarsi dalle fredde
di Morte chi fra tutti è più
non può scacciarla un canto
non la commuove un volto in
La sua raccolta è sempre
Mio bontempone, di baldorie
che come cieco per il mondo

può darsi che al tramontar
sul bianco catafalco due parole
tu muto canterai: »Momento
mori!«

(Traduzione — S. Požar)

BONI KOT SIMPTOM

Slovenski gospodarstveniki po vsej verjetnosti doživljajo sedanje žolčne in hrupne razprave o uvajanju bonov kot načinu preskrbe kakor precej oddaljen odmev nečesa, kar se »nekje« do-gaja, in jih ta predmet ne zanima preveč. Tega načina preskrbe, razen z bencinom, v Sloveniji v glavnem ne poznamo ali vsaj ni razširjen. Pri nas se, sicer z majhnimi težavami, dobi detergent, olje, milo, sladkor, moka in celo kava — če ne v tej, pa v drugi prodajalni in če ne danes, pa prav gotovo jutri.

Toda žal moramo napovedati, da to relativno nezanimanje in relativen preskrbovalni mir ne bosta mogla dolgo trajati. Malce bolj izkušen opazovalec vidi že dovolj znamenj, da bodo boni za marsikatero vrsto blaga že jutri postali resničnost tudi v Sloveniji. Treba se je odpraviti le na Brnik ali na železniško postajo, ko večerna letala in vlaki odpeljejo proti vzhodu in jugu države, pa lahko vidimo, da so polni pralnega praška, olja in sladkorja, ki so ga nakupili ljudje, ki so po opravi prišli v Ljubljano ali kak drug slovenski kraj. Množična invazija na za zdaj dobro preskrbljene prodajalne v Sloveniji bo dobila potem, ko bodo boni postali splošen način preskrbe, takšen obseg, da ne bo preostalo nič drugega kot »svoj« trg zavarovati enako — z uvedbo bonov. Čeprav bone zdaj množično uvajajo na sorazmerno obrobem delu našega gospodarstva, zaslužijo kot simptom vso pozornost in napovedujejo ali že izvajajo marsikaj pomembnejšega. Predvsem se je izkazalo, da bavbav bonov, ki so ga izpustili pred meseci na prostost samo pri enem blagu (bencinu) in samo v obliki lokalnih »kart« in seznamov po krajevnih skupnostih, zdaj kroži nad vso Jugoslavijo in kaže svoj pravi obraz. Slepilo, da bo ostal le v oddaljenih »podeželskih« krajih, daleč od »velikega sveta«, se je razblinilo kot milni mehurček. Po sklepu konference porabnikov bodo boni s prvim februarjem prispe-li v glavno mesto države in to v svoji najpopolnejši obliki. Vsaka krajevna skupnost bo imela lastnega preskrbovalca in občani bodo lahko kupovali blago le pri njem. Obstaja celo predlog, naj bi blago plačevali v pisarnah krajevne skupnosti, tako da bi se izognili možnosti špekulacij, prevar in utaj. To pomeni, da bodo v krajevni skupnosti najprej tudi evidentirali, koliko katerega blaga je prišlo, da bi ga potem toliko tudi prodali. Zakaj ne? Po neusmiljeni logiki: če so organizaciji združenega dela, ki se je prej imenovala trgovina, zdaj pa se imenuje »preskrbovalec«, odvzeli suvereno pravico, da »nemoteno gospodari in ustvarja dohodek na vsem jugoslovanskem območju« (ustava SFRJ), zakaj ne bi država v obliki krajevne skupnosti postala tudi njen blagajnik?

Uvajanje bonov pri nas razlagajo s potrebo po uvedbi reda, pravice in pravične delitve pomanjkanja. Toda po vsem sodeč je osnovni motiv tega množične-

ga pojava nekakšen političen strah. To je pravzaprav poskus, da bi si zatiskali oči pred asociacijami, ki jih nehoti vzbujajo apatične vrste sključenih ljudi pred našimi prodajalnami, in nekakšen izraz prepričanja, da ni mogoče narediti nič drugega kot vsaj na videz odstraniti vrste z naših ulic. To je tudi izvir na videz neutrudljive moči bonomanije, ki se širi po državi kot kuga ali kolera. Ta pojav se je že tako razmahnil, da se lahko, se zdi, povsem upravičeno vprašamo, ali imamo v tej državi še sistem, ustavo, zakone in oblastvene institucije, kajti zadevo je treba zgolj pogledati tudi z druge strani, pa že vidimo, kaj vse se dogaja z boni in ob bonih. Zakonodajna komisija skupščine Jugoslavije in ustavno sodišče sta ugotovila in javno objavila, da je uvajanje bonov o občinah protiustavno, da občin ne pooblašča za take poteze noben veljavni predpis, da takšno odločitev morebiti lahko sprejme le zvezni izvršni svet, in to za vso državo, in sicer na podlagi tistih ustavnih določb, ki mu dajejo pravico do izjemnih začas-nih ukrepov, če pride do izrednih motenj na trgu. Kljub jasni in nedvoumni odločitvi, kaj je kaj, so začele občine po vsej Jugoslaviji izdajati te pisane papirčke in po svoje urejati probleme, in to delajo še naprej. Dejansko prihaja na dan, da v naši praksi odločitev ali odločba ustavnega sodišča nič ne pomeni: vsakdo je petelin na svojem občinskem gnoju in lahko dela, kar hoče, čeprav je to v nasprotju z ustavo, zakoni in sistemom. Izkazalo se je tudi, da pravzaprav ni nobene oblastvene institucije, ki bi takšno vedenje lahko preprečila in celo takšne ni, ki bi ga želela preprečiti.

Zvezni izvršni svet je kolektivno, kot institucija, in po svojih predstavnikih odločno izjavil, da nasprotuje uvajanju bonov po občinah in krajevnih skupnostih, da je to v nasprotju z zakonom in nasprotju s sistemom, poleg tega pa da ne ureja nobenega žgočega vprašanja. Vendar ZIS (tako kot izvršni sveti republik in pokrajin) ni storil ničesar, da bi izpolnil svoja pooblastila, da bi izpolnil svojo dolžnost varuha zakonitosti ustave in sistema in z možno oblasti preprečil tisto, o čemer je sam ugotovil, da je protizakonito in protiustavno.

Izza primera bonov je pravzaprav pokukala velika nevarnost popolnega razpada družbeno-gospodarskega sistema in sistema delovanja oblasti. Po drugi strani pa je predsednik ZK v neki republikli izjavil, da »Zveza komunistov sicer misli, da je uvedba bonov nezdržljiva z našim samoupravnim sistemom, da pa zveza komunistov ne more več braniti fronte proti čedalje pogostejšim zahtevam občanov po redu v preskrbi«. Kaj to pomeni? Mar to, da je zveza komunistov zapustila fronto boja za samoupravni sistem?

Vse, kar se dogaja ob bonih — od tega, kako se jugoslovanski trg dokončno in zakonito drobi, kako ga vsaka krajevna skup-

nost, občina ali republika lahko ureja po svoje, preko tega, kako deluje naš ustavni gospodarski in družbeni sistem in sistem oblasti, pa do tega, katero fronto sme zveza komunistov zapustiti, katere pa za nobeno ceno ne — vse to prihaja v ospredje razprav o bonih. To še tem bolj, ker je tudi laiku jasno, da niti boni niti čedalje bolj razširjena distribucija vsega mogočega ne morejo niti za las izboljšati našega gospodarskega položaja. Kar zadeva bone za tako imenovane deficitne izdelke, je zvezni izvršni svet pred kratkim ponudil delen izhod v obliki družbenega dogovora republik in pokrajin o prednostnem izločanju deviz za uvoz surovin, ki so potrebne za povečanje proizvodnje tega blaga (in s tem tudi boljšo preskrbo). Poznavalci se bodo spomnili, da so to rešitev lahko poiskali precej po zaslugi pričakovanih finančnih in blagovnih posojil. To pa odstira še drugo plat tega izhoda: začasen je, v najboljšem primeru lahko traja samo letos, in to če bo vse drugo potekalo tako, kot je bilo planirano. Prav tu je glavna šibka točka. Veliko znamenj kaže, da dosedanje poteze za stabilizacijo sploh ne dajejo sadov, ki smo jih od njih pričakovali, in da kljub množici ukrepov ekonomske politike v letu 1982 končni rezultati niso bili takšni, kot so bili planirani. Le peščica podatkov. Inflacijska stopnja znaša približno 30 odstotkov. Nekateri trdijo, da je to uspeh gospodarske politike, kajti pred letom dni je inflacija znašala nad 40 odstotkov. Drugi so mnenja, da je to polom gospodarske politike, saj je bila ta inflacija »dosežena« ob strogem upravnem zadrževanju cen. Veliko pomembnejša kot pričkanje, kaj je res, je neka nova notranja »kvaliteta« naše inflacije. Inflatorni pritiski namreč zdaj dečalje manj izhajajo iz tržnega neskladja med ponudbo in povpraševanjem (tako imenovana inflacija povpraševanja), ampak so čedalje bolj pogojeni s povečanjem reprodukcijskih stroškov in izgub, manjšo izkoriščenostjo zmogljivosti, obveznosti do splošne in skupne porabe (tako imenovana stroškovna inflacija). Posledica takšnega gibanja je, da se gospodarski položaj in pogoji gospodarjenja še naprej občutno slabšajo, kar pravzaprav pomeni, da ravno zdaj nastajajo razmere za nadaljnje zaostrovanje položaja in za nadaljnjo rast inflacije.

Gospodarska politika ni dala sadov niti na področju izvoza. Zneskovno je bil izvoz ob koncu leta 1982 enak kot leta 1981, realno pa je bil nižji. Izvoz in konvertibilno območje je bil po vrednosti večji za dva odstotka, realno pa manjši. Noben sprejet ukrep, všteti devalvacijo in široko kampanjo za izvoz po vsej sili, praktično ni dal rezultatov. Res pa je, da smo zapadle dolgove vrnili in dosegli to, da je uvoz nekoliko bolje pokrit z izvozom, toda predvsem po zaslugi dramatičnega zmanjšanja uvoza, zlasti opreme in blaga za široko porabo. To pravzaprav pomeni, da

je ves problem izvozne naravnosti našega gospodarstva spet tam, kjer je bil že pred leti, da pa ima bolj zapleteno in zavito ozadje, ki ga še niso niti začeli reševati. To kajpak ne ponuja ravno najboljših možnosti niti za leto 1983. Proizvodnja je prav tako pod načrtovanimi količinami. Zadnji meseci lanske jeseni so prinesli realno znižanje industrijske proizvodnje za približno 3 indekse točke v primerjavi z istim razdobjem leto poprej. Ta težnja se prenaša tudi v leto 1983 in bo imela prevladujoč vpliv na gospodarsko gibanje najmanj vse prvo polletje.

Najhuje pa je pri vsem tem, da postaja gospodarstvo nekako skoraj rezistentno proti vsem potezam gospodarske politike. Lanska devalvacija je imela namen povečati izvoz, vendar — vsaj tu — ni imela skoraj nobenega učinka. Prav v mesecih po devalvaciji se je izvoz občutno znižal. Potemtakem zdravilo, ki se imenuje povečanje dohodkovne motiviranosti za izvoz, ne deluje več. Obilica znamenj prav tako kaže, da je doživela polom tudi koncepcija, da bo zmanjšanje notranjega povpraševanja prineslo povečanje blagovnih skladov za izvoz in ustrezno povečanje izvoza — koncepcija, ki sicer povsem drži in bi morala delovati v slehernem »normalnem« gospodarstvu. Pri nas pa se dogaja nekaj drugega. Naložbe so se na primer realno znižale za 6 odstotkov, zato približno 50 odstotkov domače strojne industrije nima dovolj naročil. Toda to ni prineslo povečanja izvoza, ampak zmanjšanje njene proizvodnje, manjšo izrabo njenih zmogljivosti in kopicenje zalog. Skratka, tudi tu prihaja na dan tisto, kar se kaže pri uvajanju bonov za deficitne izdelke: gospodarska politika, ki največkrat operira z upravnim instrumentarijem, lahko v najboljšem primeru računa s kratkotrajnimi in delnimi učinki.

Gospodarstvo postaja že od-porno tudi proti tovrstnim potezam. Prav zato je vzdušje, ki se z uvajanjem bonov širi vsepovsod kot uragan, zelo nevarno, saj se bo v takšnem vzdušju treba spopasti z veliko večjimi težavami. To je vzdušje prikrievanja resničnega položaja, resničnih problemov, in ne pelje nikamor, samo v čedalje težje in manjše možnosti, da bi se slednjič izvili iz sedanjih problemov.

(Iz Gospodarskega vestnika '83)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega očeta

BERGAMASCO GIORDANA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD »Argo« za podarjeno cvetje in izraze so-zalja.

Aldo Bergamasco

V pokoj je odšel Zvonko Filipi

Z januarjem je prenehal svojo redno aktivnost v TOZD »Blagovni promet« vodja DE Promet z ribo — Zvonko FILIPI. Odkar je prišel v Izolo pred 28-letji, se je njegova dejavnost sukala okrog morja in rib. Začel je v tedanji ladjedelnici, leta 1961 je prišel v tedanjo službo Nabave in prodaje rib, kjer je delal kot skladiščnik, poslovodnja ribarnice v Izoli ter kot komercialist, zadnjih šest let do upokojitve pa je bil vodja DE Nabava in prodaja rib.

V vseh teh letih si je Zvonko ustvaril širok krog prijateljev in znancev tako med poslovnimi partnerji, kot tudi v privatnem življenju. V vsakem trenutku je znal rešiti še tako zapleteno vprašanje okrog problematike rib, slabo voljo med sodelavci pa je znal enkratno izničiti s kakšnim prijetnim vicem.

S svojimi bogatimi izkušnjami in temeljitim poznavanjem problematike nabave in prodaje rib je Zvonko poznan širom Jugoslavije, še posebej po celi jadranski obali. Njegovemu mnenju so radi prisluhnili tudi poslovni partnerji drugih organizacij, ki se ukvarjajo z nabavo in prodajo rib. Se posebno mesto v njegovem delovanju zavzema poslovni odnos med »DELAMARISOM« oz. sedaj »DROGO« in »Ribarskim gazdinstvom« iz Beograda.

Tu je Zvonko vzpostavil poslovne in prijateljske odnose na najvišjem mogočem nivoju, saj ga imajo delavci »Ribarskega gazdinstva« takorekoč za svojega.

Nič manj pomemben ni njegov delež pri vzpostavitvi odnosov s poslovnimi partnerji v tujini, saj je v vsem tem času plodno kontaktiral z dobavitelji ribe za potrebe DELAMARISA od Sovjetske zveze, Poljske, NDR do ZRN, Velike Britanije in Španije.

Res je, da se je Zvonko FILIPI formalno umaknil iz poslovnega življenja v zaslužni pokoj, vendar je tudi res, da bo njegovo delo in poslovni odnosi, ki jih je v teh letih vzpostavil doma in v tujini, ostali še dolgo med nami, ki nadaljujemo njegovo delo in na nas je, da vse to ohranimo na zavidljivo visokem nivoju.

Nenazadnje menimo, da nam bo Zvonko s svojimi bogatimi dolgoletnimi izkušnjami še priskočil na pomoč, ko se bodo pred nas postavili težji problemi okrog problematike rib.

Zvonku FILIPIJU se zahvaljujemo za vse, kar je naredil na področju ribištva, v pokoju pa mu želimo še dosti let zdravega in plodnega življenja.

Sodelavci

DE Promet z ribo

Le kje je lepše?

Z ansamblom Ottavia Brajka ter z delegacijo Slovenske izseljenške matice ter s predstavniki tiska, radia in TV sem bil na več kot mesec dni trajajoči turneji med našimi izseljenci v Avstraliji.

V tej ekipi sem nastopal kot povezovalac (ne ran in odragnin, ampak) programa!

Prav gotovo je, da ste o tej naši turneji že marsikaj zvedeli iz časopisja ali radia. Kaj več pa boste še lahko izvedeli iz posebne TV oddaje, ki bo na sporedu (predvidoma) v februarju mesecu t. l.

Vtisov in dogodivščin s tega obiska na peti celini je zelo veliko, zato se bom omejil samo na nekaj opažanj (osebnih), ki se človeku nehote vsilijo kot primerjava. No, pa začnimo:

1. Avstralija je dežela, ki leži na jugu — pa vendar je kljub temu razvita kot kakšna severna dežela!
2. Avstralija je mlad kontinent — pa vendar sem srečal veliko starih ljudi!
3. V Avstraliji živijo skoraj vse nacionalnosti tega sveta — pa vendar ne poznajo nacionalnega vprašanja!
4. V Avstraliji ljudje odhajajo vsak dan na delo — pri nas pa v službo!
5. V Avstraliji primanjkuje dela — pri nas pa volje do dela!
6. V Avstraliji za Dinar ne dobiš nič! — Prav tako tudi pri nas!
7. V Avstraliji je plačilno sredstvo Dolar! — Pri nas tudi!
8. V Avstraliji ne plačujejo TV naročnine! — Prav tako ne v nekaterih naših pokrajinah!
9. V Avstraliji avtomobilisti vozijo po levi strani! — Prav tako tudi pri nas (po sindikalni zabavi)!
10. V Avstraliji zaradi hude suše streljajo ovce! — Pri nas pa Kozle (pa ne zaradi suše)!
11. V Avstraliji ni pomanjkanja mesa! — Tudi pri nas ne! Mi imamo samo motnje v preskrbi!
12. V Avstraliji je prejšnja vlada padla zaradi neizpoljenih obljub — Pri nas se to ne bo zgodilo, saj bo vlada (ZIS) obljube izpolnila! (obljublajo namreč, da bo letos še težje, kakor pa je bilo lansko leto)!
13. Prispevek končujem, skladno pod zgoraj navedeno točko 5 — zadnji odstavek!

Giovanin

O prazniku žena

Pravzaprav ne vem, komu naj posvetim besedo ob tem popularnem prazniku: ženam, katerim gredo zasluge in podprinos za vse, kar imamo, ali moškim (poročenim in onim drugim, ki mislijo, da so srečnejši), katerim gre zasluga, da se 8. marec običajno praznuje tako bučno. V resnici si človek včasih ni čisto na jasnem, kdo ta dan proslavlja, da o tem, kaj sploh proslavlja, niti ne govorimo. Nekaj je gotovo: ženski svet je (z običajnimi izjemami) ta dan v ozadju, vsaj kar se tiče ure prihoda domov in prednosti, ki jih prinaša praznovanje kot tako. Razume se, da na daljših ali krajših (te so bolj v čislih) proslavah ne manjka ljubeznivih in pohvalnih besed, govorniki slikajo ženo kot osveščeno, pogumno bitje, ki že desetletja stopa na čelu revolucije in napredka. In če smo odkriti, je prav na sam 8. marec marsikateri ženi potrebno resnično mnogo poguma, ko se njena slabša polovica priklati s praznovanja njenega praznika tam nekje sredi noči v takem ali drugačnem stanju. Seveda pa ji tedaj običajno ne manjka prej omenjene osveščenosti ter gre in dosledno izkoristi vse pravice, katere zajema beseda emancipacija. Da pa praznik žena tudi njim samim nekaj nudi vidimo predvsem po tem, da so proti večeru tega dne cvetličarne in police z bonbonierami (vkolikor jih je trgovina sploh premogla) take, kot bi šla čeznje hunska vojska. Reči moram, da tudi vabil na večerjo ne manjka, če smem ver-

jeti pripovedovanju tistih, ki so bili v zadnjih letih za 8. marec zvečer kje zunaj. Vendar pa človek nehote dobi občutek, da gre predvsem za nostalgijo po starih, dobrih časih. Nekeč so namreč bili ljudje pobožni ali so vsaj na videz morali biti zaradi znanega konkordata med cerkvijo in državo, pa so se, ker je drugih zabav primanjkovalo, vrgli v procesije in romanja na čast zdaj tega zdaj onega svetnika, ki se je običajno na vse skupaj pokašljaj. Dandanes so ljudje teh obveznosti rešeni, pri čemer gre vsekakor zahvala tudi revolucionarnosti žena, pa zato hvaležno moško občestvo njim v čast in slavo uprizarja procesije k točilnim mizam in romanja v okoliške gostilne. To je dan, ko se pozabi celo na stabilizacijo in razne ukrepe, kar znatno pripomore k popolni sproščenosti slavljencek, da o sproščenosti njihovih oboževalcev niti ne govorimo. Leti so običajno sproščeni tudi zato, ker razen na stabilizacijski družinski proračun o stroških za pijačo pozabijo tudi na to, kdaj je treba proslavljanje zaključiti, pa ga v svoji vnemi in zagnanosti potegnejo tja do zgodnjih ur 9. marca. Važno pa je, da pri tem ne pozabijo v kakšnem kotu ali tujem avtu šopka cvetja za svojo življenjsko sopotnico. Kajti konec koncev je 8. marec le praznik žena in skromna, a iz srca poklonjena malenkost je lahko neprecenljive vrednosti, saj resnična naklonjenost in ljubezen ne zahtevata silovitih dokazov o svojem obstoju.

S. Požar

Tov. Filipiju je bilo izročeno skromno priznanje za vse, kar je naredil na področju ribištva

*Vsem sodelavkam
iskrene čestitke
ob 8. mazzu*